

**OPRACOWANIE
EKOFIGIZJOGRAFICZNE
PODSTAWOWE
NA POTRZEBY PLANU OGÓLNEGO
GMINY LIPNIK**

Warszawa, luty 2026

Nazwa opracowania:	Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe na potrzeby planu ogólnego gminy Lipnik
Zlecniodawca:	Gmina Lipnik
Opracowujący:	BUDPLAN Sp. z o.o. 04-327 Warszawa ul. Kordeckiego 20
Autor opracowania:	mgr Agata Grzelak

Spis treści

1	Wstęp.....	7
1.1	Podstawa prawna opracowania	7
1.2	Zakres opracowania i wykorzystane materiały	7
1.3	Akty prawne uwzględnione w opracowaniu	8
2	Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania	10
3	Charakterystyka i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego.....	11
3.1	Ukształtowanie powierzchni terenu.....	11
3.2	Budowa geologiczna.....	12
3.3	Surowce mineralne.....	14
3.4	Gleby.....	15
3.5	Warunki hydrologiczne.....	17
3.5.1	Wody powierzchniowe.....	17
3.5.2	Obszary gruntów zmeliorowanych	18
3.5.3	Wody podziemne	19
3.5.4	Zaopatrzenie w wodę.....	21
3.6	Warunki klimatyczne	24
3.7	Flora.....	24
3.8	Fauna	26
3.9	Formy ochrony przyrody	27
3.10	Korytarze ekologiczne	30
3.11	Walory krajobrazowe	31
4	Jakość środowiska oraz opis zagrożeń i identyfikacja źródeł zagrożenia	31
4.1	Stan środowiska.....	31
4.2	Identyfikacja głównych zagrożeń	38
4.2.1	Zagrożenie osuwiskowe	38

4.2.2	Zagrożenie powodziowe	39
4.2.3	Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.....	39
4.2.4	Zagrożenia dla jakości powietrza	41
4.2.5	Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych.....	41
4.2.6	Zagrożenia dla jakości gleb.....	41
4.2.7	Zakłady stwarzające ryzyko poważnych awarii	42
4.3	Ocena stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ich ograniczeń.....	42
5	Wstępna prognoza dalszych zmian zachodzących w środowisku	42
6	Ekofizjograficzne uwarunkowania dla zagospodarowania przestrzennego	43
6.1	Obszary pełniące funkcje przyrodnicze	43
6.2	Obszary rozwoju i ograniczeń funkcji użytkowych	44
6.3	Strefy planistyczne – ocena przydatności terenów dla rozwoju funkcji użytkowych	46
7	Wnioski i wytyczne do planu ogólnego	58
8	Załączniki.....	60

1 Wstęp

1.1 Podstawa prawna opracowania

Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe na potrzeby planu ogólnego gminy Lipnik powstało w wyniku umowy z dnia 29 maja 2025 r., zawartej pomiędzy Gminą Lipnik a firmą BUDPLAN Sp. z o.o.

Obowiązek sporządzenia opracowania ekofizjograficznego wynika z art. 72 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.) oraz art. 13b pkt 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.). Zakres merytoryczny określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. z 2002 r. Nr 155, poz. 1298).

1.2 Zakres opracowania i wykorzystane materiały

Opracowanie przedstawia strukturę środowiska przyrodniczego z zaznaczeniem jego podstawowych komponentów i zachodzących między nimi związków. Rozpoznanie i charakterystyka stanu oraz funkcjonowania środowiska przyrodniczego dały podstawę do zdiagnozowania i określenia predyspozycji przyrodniczych, do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem terenów, które powinny pełnić przede wszystkim funkcje przyrodnicze oraz oceną przydatności środowiska pod różne sposoby użytkowania i formy zagospodarowania terenu.

Opracowanie wykonano na podstawie m.in. następujących materiałów:

1. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.) 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań;
2. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2024 r., PIG-PIB, 2025;
3. Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipnik przyjęte uchwałą Nr XXVIII/225/2012 Rady Gminy Lipnik z dnia 19 grudnia 2012 r.;
4. Raport o stanie gminy Lipnik za rok 2024, UG Lipnik 2025;
5. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Lipnik na lata 2016-2020, 2016;
6. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2024 w województwie świętokrzyskim, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Departament Monitoringu Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach, czerwiec 2025;
7. Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim – raport wojewódzki za rok 2024. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, 2025;
8. Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Staszów na okres od 1.01.2022 r. do 31.12.2031 r. – opis ogólny tom II Program Ochrony Przyrody, RDLP w Radomiu;

Materiały kartograficzne oraz warstwy tematyczne GIS (shp):

1. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny – PIB, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami: 854 – Opatów, 855 – Sandomierz;
2. Mapa Hydrogeologiczna Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny – PIB, Warszawa; Arkusze z objaśnieniami: 854 – Opatów, 855 – Sandomierz;
3. Mapa Geośrodowiskowa Polski. Skala 1: 50 000. Państwowy Instytut Geologiczny – PIB,

- Warszawa; Arkusze z objaśnieniami: 854 – Opatów, 855 – Sandomierz;
4. ISOK – Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego;
 5. Mapa Podziału Hydrograficznego Polski w skali 1:10 000 (MPHP10k) wraz z warstwami cieków oraz jezior niewyróżnionych, KZGW Warszawa;
 6. Warstwy tematyczne Nadleśnictwa Staszów – lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, lasy ochronne, typy siedliskowe lasów;
 7. Warstwy tematyczne IBS PAN w Białowieży – sieć korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura 2000 wg koncepcji Jędrzejewskiego;
 8. Dane przestrzenne dotyczące poszczególnych form ochrony przyrody, GDOŚ;
 9. Dane przestrzenne IIaPGW, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie;
 10. Mapa glebowo-rolnicza województwa świętokrzyskiego w skali 1:5 000, format SHP, WODGiK;
 11. Numeryczny Model Terenu (NMT), GUGiK;
 12. Zbiór bazy danych EGiB, Starostwo Powiatowe w Opatowie;
 13. Warstwy tematyczne CBDG:
 - Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych,
 - Hydrogeologia – Jednolite Części Wód Podziemnych,
 - Surowce – złoża kopalin,
 - Surowce – obszary górnicze,
 - Surowce – tereny górnicze,
 - Środowisko – regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Solon i inni, 2018).

Witryny internetowe:

1. <https://www.lipnik.pl/> – Oficjalna strona Gminy Lipnik
2. stat.gov.pl – Bank Danych Lokalnych, GUS
3. www.gios.gov.pl – publikacje dot. wyników monitoringu środowiska
4. crfop.gdos.gov.pl – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

1.3 Akty prawne uwzględnione w opracowaniu

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 13);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 69);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.);

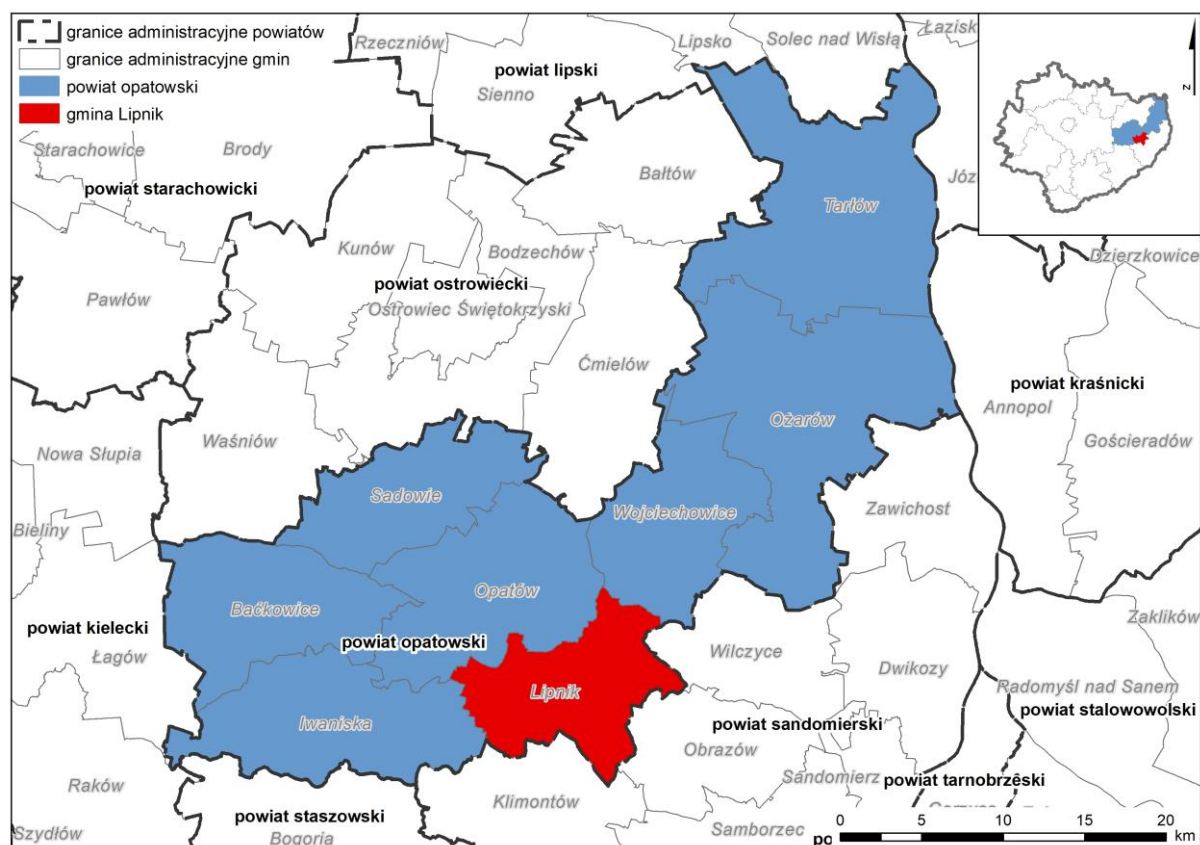
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 567);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1587 ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1292);
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 757);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 733);
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 1590);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. z 2002 r. Nr 155, poz. 1298);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 845);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1225 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie pod cmentarze (Dz.U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz.U. z 2008 r. Nr 48, poz. 284);
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków (Dz.U. z 2011 r. Nr 75, poz. 405);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r., poz. 300);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. z 2022 r., poz. 2739);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

2 Charakterystyka i lokalizacja terenu opracowania

Gmina Lipnik jest gminą wiejską zlokalizowaną w powiecie opatowskim, we wschodniej części województwa świętokrzyskiego. Sąsiaduje z gminami: Iwaniska, Opatów, Wojciechowice, Wilczyce, Obrazów, Klimontów. Podzielona jest na 21 obrębów ewidencyjnych do których należą kolejno: Adamów Malicki, Gołębiów, Kaczyce-Grocholice, Kurów, Leszczków, Lipnik, Łownica, Malice Kościelne, Małżyn, Męcennice, Międzygórz, Słabuszowice, Słoptów, Sternalice, Studzianki, Swojków, Ublinek, Usarzew, Włostów, Zachoinie, Żurawniki.

Powierzchnia gminy wynosi 81,45 km², co stanowi 8,94% powierzchni powiatu.

Rysunek 1. Położenie gminy Lipnik na tle podziału administracyjnego (źródło: opracowanie własne na podstawie danych CODGIK – państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju)

Obszar gminy Lipnik charakteryzuje się stosunkowo ubogimi zasobami środowiska biotycznego. Największą powierzchnię w gminie Lipnik zajmują użytki rolne, które zajmują około 90% powierzchni gminy. Lesistość gminy wynosi jedynie 3,9%. Brak tu chronionych siedlisk przyrodniczych, stanowisk ochrony gatunkowej oraz brak warunków siedliskowych do bytowania różnicowanej i znacznej liczebnie fauny, w tym ornitofauny. Obszar Natura 2000 Ostoja Żywnów PLH260036 zajmuje na jej terenie jedynie 0,03 ha. Ochroną w postaci pomnika przyrody objęto cztery pojedyncze drzewa, które rosną w parku podworskim we Włostowie.

Na terenie gminy, na granicy Lipnika z Kurowem, krzyżują się dwie drogi krajowe, tj. droga krajowa nr 9 relacji Radom - Ostrowiec Świętokrzyski - Rzeszów - granica polsko-słowacka i droga krajowa nr 77 relacji Lipnik - Sandomierz - Stalowa Wola - Leżajsk - Tryńcza - Jarosław - Radymno - Przemyśl. Przez teren gminy Lipnik nie przebiega żadna linia kolejowa.

3 Charakterystyka i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego

3.1 Ukształtowanie powierzchni terenu

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski, gmina Lipnik położona jest w megaregionie Pozaalpejska Europa Środkowa, w prowincji Wyżyny Polskie, podprowincji Wyżyna Małopolska, makroregionie Wyżyna Kielecka, na granicy mezoregionów Góry Świętokrzyskie (342.34-35) i Wyżyna Sandomierska (342.36).

Tabela 1. Podział gminy Lipnik na regiony fizyczno-geograficzne (źródło: Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.) 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań)

systematyka	zachodni skraj gminy		płn., płd., wsch., zach. część gminy	
mezoregion	342.34-35	Góry Świętokrzyskie	342.36	Wyżyna Sandomierska
makroregion	342.2	Wyżyna Kielecka		
podprowincja	342	Wyżyna Małopolska		
prowincja	34	Wyżyny Polskie		
megaregion	3	Pozaalpejska Europa Środkowa		

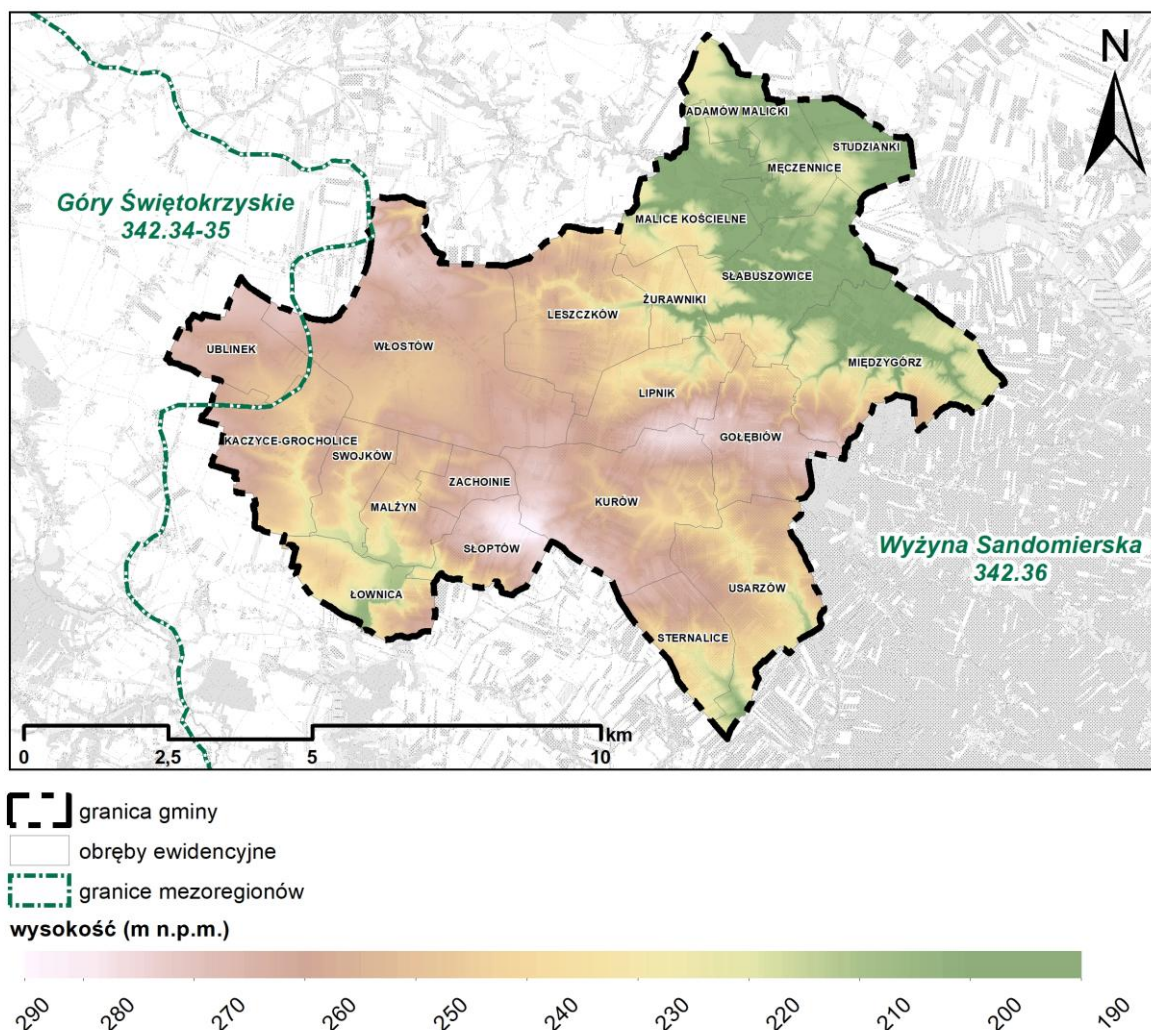
Góry Świętokrzyskie (342.34-35)¹ składają się szeregu naprzemianległych, niewielkich pasm, oddzielonych obniżeniami, skupionych wokół centralnie położonego, najwyższego Pasma Łysogór. Obniżenie tektoniczne – Padół Kielecko-Łagowski dzieli Góry Świętokrzyskie na dwie odrębne części: Północne Góry Świętokrzyskie z Pasmem Sieradowickim, Doliną Bodzentyńską, Pasmem Klonowskim, Doliną Dębiańską, Pasmem Pokrzywiańskim, Doliną Wilkowską, Pasmem Świętokrzyskim, Doliną Stupiańską i Wzgórzami Obłęgorsko-Tumlińskimi oraz Południowe Góry Świętokrzyskie z Padołem Kieleckim, Padołem Łagowskim, Pasmem Bielińskim, Pasmem Dymińskim, Wzgórzami Chęcińskimi, Wzgórzami Daleszyckimi, Wzgórzami Morawieckimi, Pasmem Orłowińskim i Pasmem Wygielzowskim. Osobliwością rzeźby są gołoborza (blokowe pokrywy stokowe kambryjskiego piaskowca kwarcytowego). Liczne są też niewielkie formy skalne, twarżelcowe lub ostańcowe.

Wyżyna Sandomierska (342.36)¹ stanowi trójkątną, miejscami płaską lub falistą powierzchnię. Stopień zróżnicowania rzeźby zależy głównie od dynamiki procesów erozyjnych zachodzących na powierzchni utworów lessowych. Liczne są formy erozyjne rozcinające powierzchnie lessowe w postaci malowniczych rozcięć z najcenniejszymi sandomierskimi wąwozami: Wąwozem Królowej Jadwigi i Wąwozem Piszczele (pomnikami historii od 2017 r.). Głębsze wcięcia dolinne tworzą doliny stale odwadniane – Koprzywianki, Opatówki, Krzczonowianki, Czyżówki, Świśliny i Modły.

Na przeważającej części gminy rozpościera się wysoczyzna lessowa, wyniesiona ponad dna głęboko wciętych dolin rzecznych Opatówki i Koprzywianki. Lekko falista powierzchnia przechodzi stopniowo ku północy i południu w bardziej strome stoki i zbocza głównych, płaskodennych dolin rzecznych, oraz ich dolinek bocznych. W morfologii terenu gminy odznacza się szeroka dolina Opatówki i jej dopływów, która zajmuje północno-wschodnią część gminy. Wysokości bezwzględne wahają się od około 190 m n.p.m. do 230 m n.p.m. w dolinach rzecznych, natomiast na wysoczyźnie dochodzą do ok. 290 m n.p.m.

¹ Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.) 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań

Rysunek 2. Ukształtowanie powierzchni terenu gminy Lipnik, podział na regiony fizyczno-geograficzne (źródło: opracowanie własne na podstawie warstw tematycznych PIG-PIB: Środowisko - regiony fizyczno-geograficzne Polski, J. Solon i inni, 2018 oraz NMT, GUGiK)

3.2 Budowa geologiczna²

Obszar gminy położony jest w obrębie trzonu paleozoicznego Gór Świętokrzyskich, gdzie utwory wykształcone są w trzech jednostkach tektonicznych:

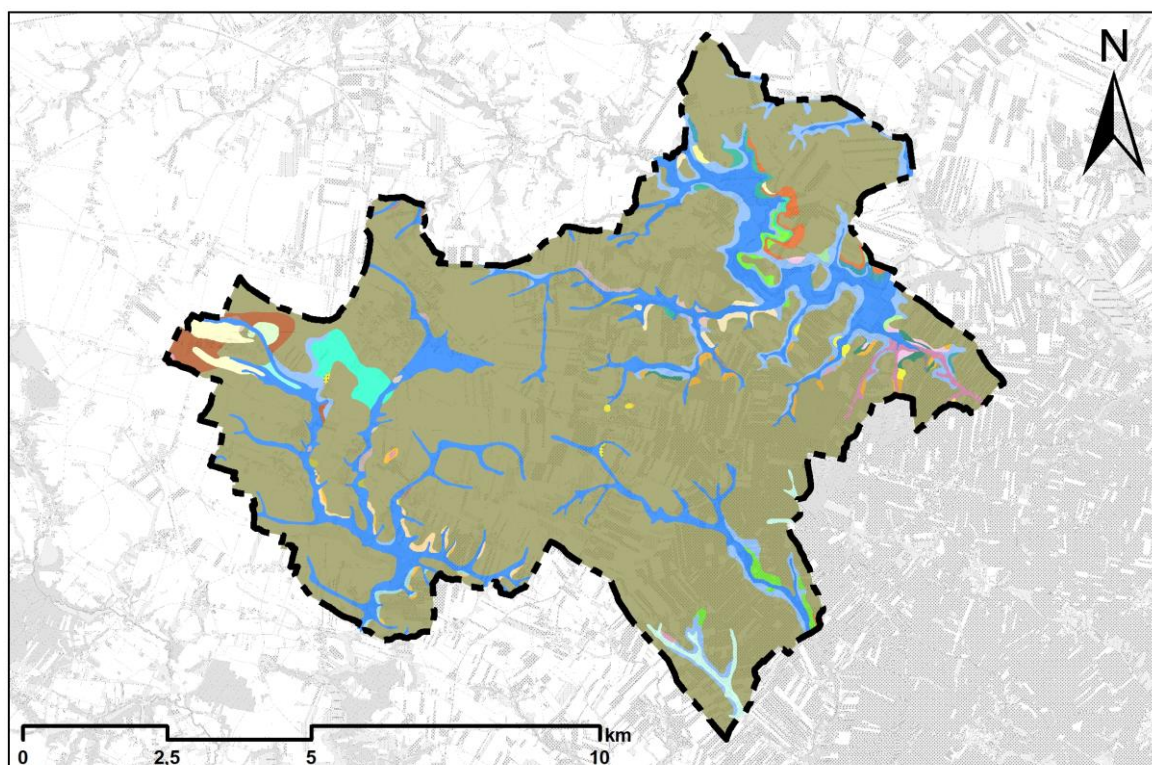
- **Synklinorium Kielecko – Łagowskie** – budujące na terenie gminy jej zachodnią i północno-zachodnią część. Występują tu głównie utwory dewonu dolnego i środkowego reprezentowane przez piaskowce oraz kwarcyty z łałami pstryimi, łupkami i szarogłazami emsu (dewon dolny), a także dolomity i wapienie eiflu i żywetu (dewon środkowy).
- **Antyklinorium Klimontowskie** – ograniczające synklinorium od południa i wschodu. Budują je utwory kambru dolnego (szarogłazy, łupki i piaskowce), kambru środkowego i górnego (kwarcyty, łupki kwarcytowe i ilaste), oraz ordowiku i syluru (piaskowce, szarogłazy i łupki graptolitowe, lokalnie wapienie).

² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipnik (Uchwała Nr XXVIII/225/2012 Rady Gminy Lipnik z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie: uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipnik)

- **Jednostka Łysogórska** – obejmuje północną – wschodnią część obszaru gminy do głównej strefy nasunięcia łysogórskiego (dyslokacji świętokrzyskiej). Budują ją utwory kambru środkowego i górnego (grubo - i średnioziarniste piaskowce kwarcytowe), ordowiku, syluru i dewonu. Jednostkę niemal całkowicie przykrywa osadowa pokrywa miocenska.

Trzeciorzędowy nakład utworów paleozoicznych w północnej i północno-wschodniej części gminy związany jest genetycznie z Zapadliskiem Przedkarpackim, wykształcony jest w postaci miocennskich wapieni litotamniowych z wkładkami piasków, przechodzących ku wschodowi w żwiry, piaski oraz słabo scementowane piaskowce. Starsze podłoże przykryte jest na całym terenie warstwą plejstocennskich i holocennskich utworów czwartorzędowych. Występują tu przeważnie piaski i żwiry fluwioglacjalne, ewentualnie gliny morenowe o miąższości do kilku metrów, związane ze zlodowaceniem krakowskim i środkowopolskim. Utwory te zasypane zostały w okresie zlodowacenia bałtyckiego grubą warstwą lessów, która w zależności od położenia osiąga bardzo znaczne miąższości (do ponad 20-25m) w obrębie terenów wyniesionych ponad dna dolin. Można wyróżnić dwa poziomy lessowe, przedzielone głębą kopalną i miejscami warstwą piasków. W części stropowej lessy mogą być lokalnie zapiaszczone (piaski gliniaste) lub zaglinione. Dna dolin bocznych wyerodowanych w pokrywie lessowej pokryte są warstwą deluwii lessowych, o zmiennej miąższości, w obrębie den głównych dolin rzecznych (Opatówki) osadziły się piaski i mułki rzeczne, oraz mułki lessowe, przemyte i nieco zapiaszczone, złożone przez rzekę w czasie wezbrań, bliżej zbroczy zazębiające się z deluwiami lessowymi.

Rysunek 3. Powierzchniowe utwory geologiczne na terenie gminy Lipnik (źródło: opracowanie własne na podstawie Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski w skali 1:50 000, PIG-PIB, arkusze: 854 – Opatów, 855 – Sandomierz)

3.3 Surowce mineralne

Na terenie gminy Lipnik udokumentowano pięć złóż kopalin, tj. cztery złoża piaskowców oraz jedno złożo dolomitów. Są to złoża, w których eksploatacja została zaniechana bądź zostały rozpoznane wstępnie. Aktualnie dla żadnego złoża nie została udzielona koncesja ani ustanowiony obszar i teren górniczy.

Zgodnie z Mapą Geośrodowiskową Polski³ w granicach gminy (obręby ewidencyjne: Ublinek, Kaczyce-Grocholice, Swojków, Włostów), występują również perspektywiczne⁴ i prognostyczne⁵ obszary występowania dolomitów.

³ Mapa Geośrodowiskowa Polski Plansza A, skala 1:50 000, arkusz: 854 – Opatów, PIG-PIB Warszawa, 2015.

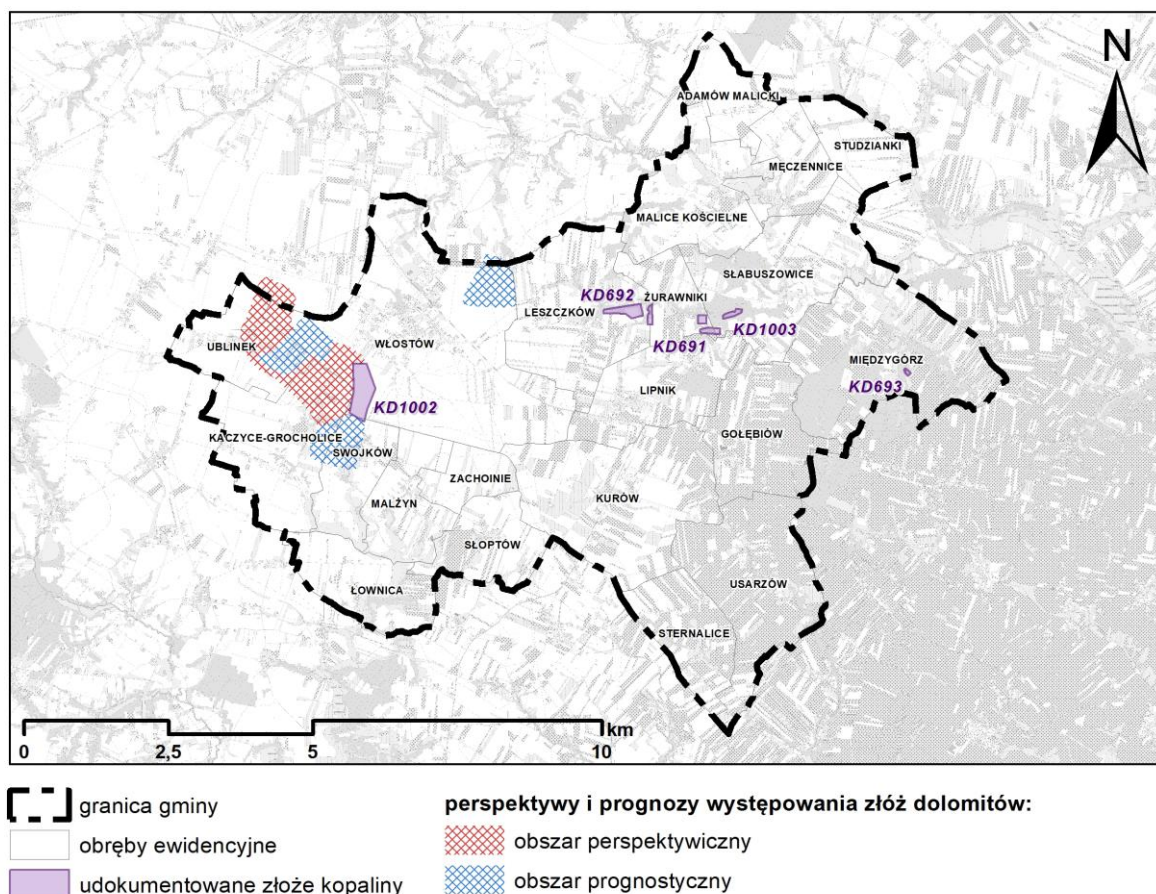
⁴ Obszar perspektywiczny (perspektywiczna jednostka surowcowa) jest obszarem występowania skał i/lub naturalnych płynów, które mają cechy kopalin, a geologiczno-górnice warunki nie wykluczają możliwości ich eksploatacji.

⁵ Obszar prognostyczny (nie będący w wyraźnym konflikcie środowiskowym) dotyczy obszaru występowania kopalin w ramach perspektywicznej jednostki surowcowej, mających określone własności jakościowe, określone zasoby (generalnie odpowiadające kat. D1) lub oszacowane przez autora, po wyłączeniu obiektów i obszarów prawnie chronionych.

Tabela 2. Udokumentowane złoża kopalin na terenie gminy Lipnik (źródło: opracowanie własne na podstawie danych MIDAS PIG-PIB, stan na luty 2026 r.)

nazwa złoża nr MIDAS	rodzaj kopaliny	powierzchnia złoża (ha)	stan zagospodarowania złoża
Grocholice KD 1002	dolomity	25,95	złożo rozpoznane wstępnie
Leszczków KD 692	piaskowce	11,4	eksploatacja złoża zaniechana
Międzygórz KD 693	piaskowce	0,7235	eksploatacja złoża zaniechana
Słabuszowice KD 1003	piaskowce	2,6094	złożo rozpoznane szczegółowo
Żurawniki KD 691	piaskowce	4,7	eksploatacja złoża zaniechana

Rysunek 4. Udokumentowane złoża kopalin, perspektywy i prognozy występowania złóż dolomitów (źródło: opracowanie własne na podstawie warstw tematycznych CBDG PIG-PIB: Surowce – złoża kopalin, obszary górnicze, tereny górnicze, Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50 000, PIG-PIB, arkusz: 854 – Opatów)

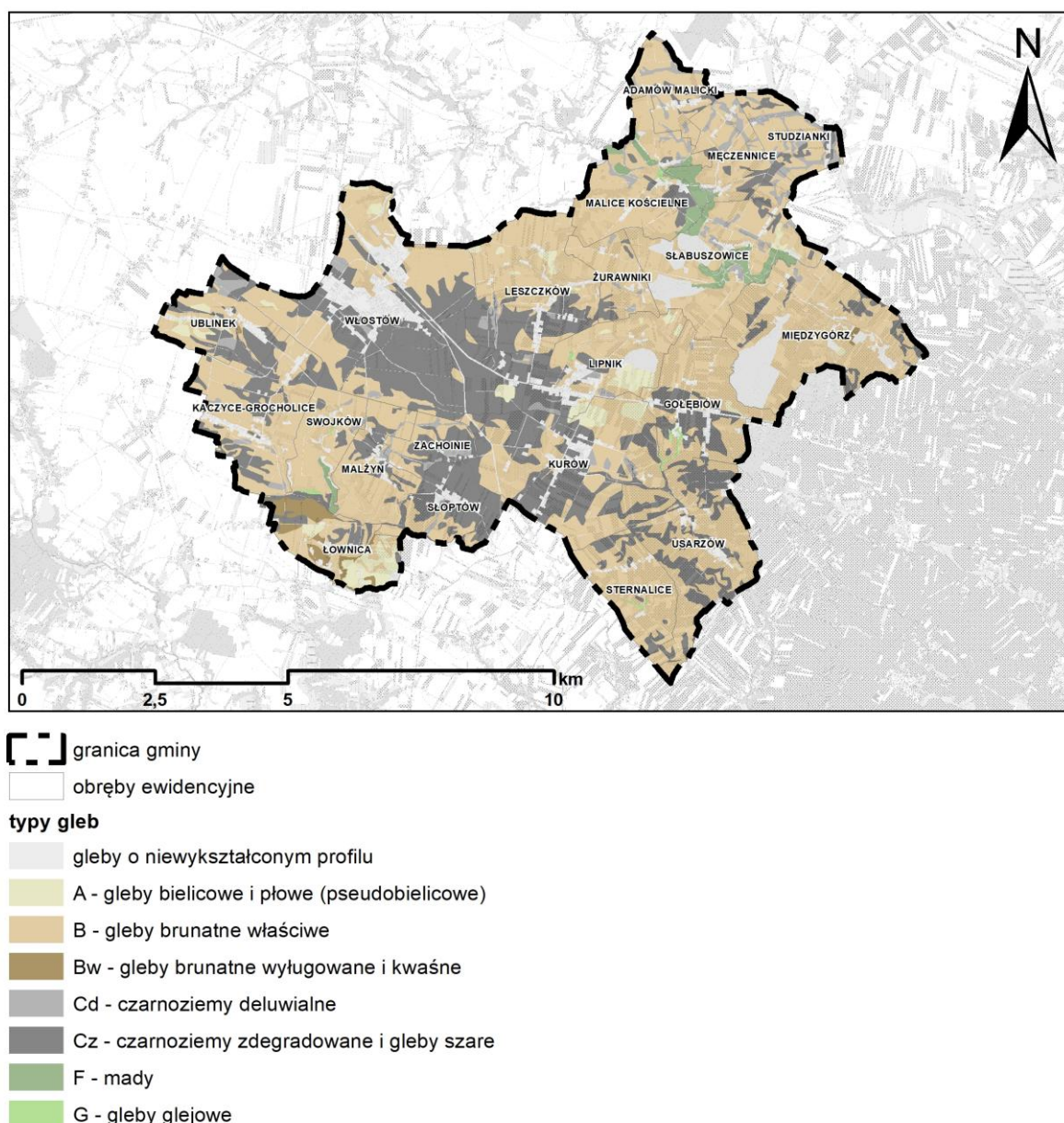
3.4 Gleby

Na obszarze gminy przeważają gleby powstałe na podłożu lessowym. Gleby wytworzone na lessach to najlepszej jakości czarnoziemy, posiadające dobre właściwości wodne i powietrzne,

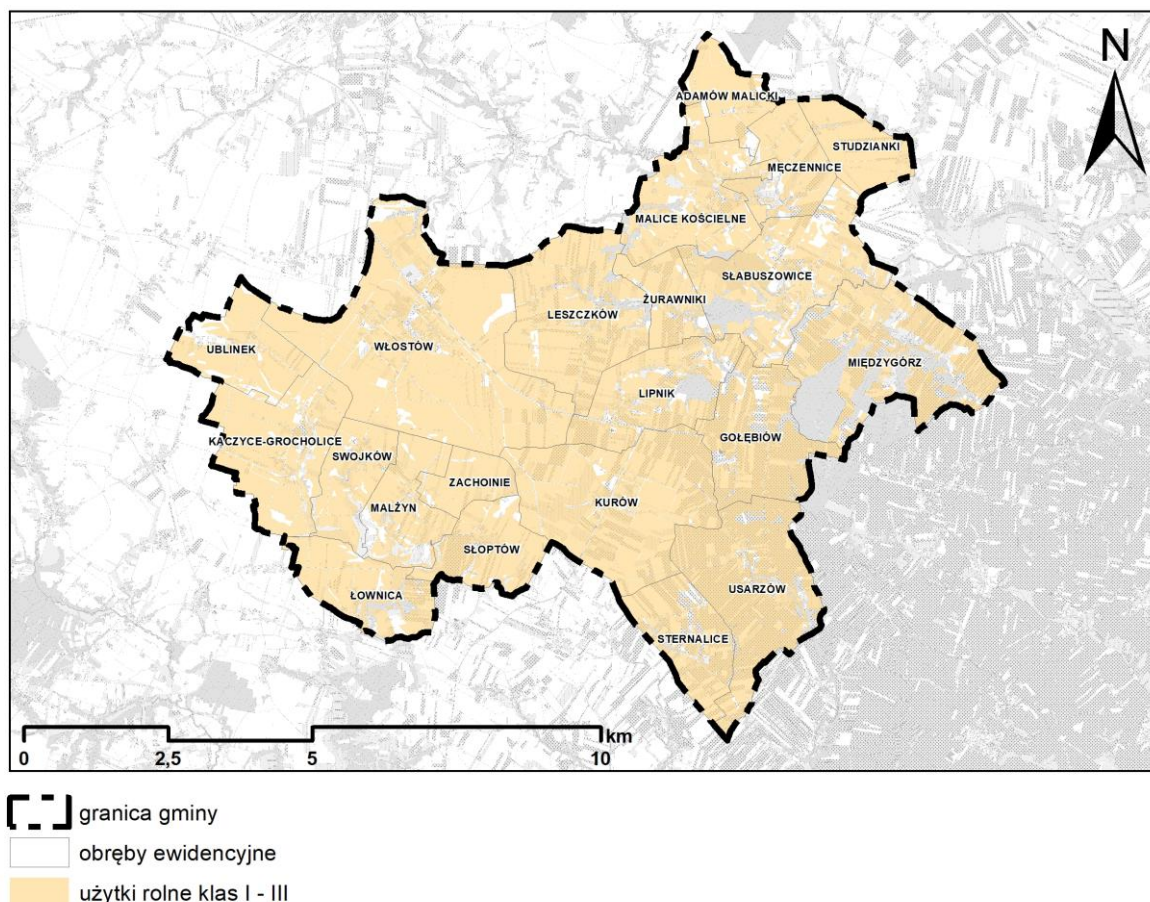
bogactwo składników pokarmowych stanowi o ich dużej urodzajności. Ze względu na występowanie dużej ilości gruntów ornych, nieostoięta roślinnością część gleb uległa degradacji tworząc czarnoziemy zdegradowane. Znaczny udział na obszarze gminy mają kompleksy gleb brunatnych. W dolinach rzecznych Opatówki oraz jej dopływów wykształciły się mady rzeczne oraz gleby brunatne wytworzone na deluwacjach rzecznych. Są to gleby żyzne, lecz o nieuregulowanych stosunkach wodnych. W najniższej położonych częściach den dolinnych, o utrudnionym odpływie płytko zalegających wód gruntowych wykształciły się gleby glejowe.

Około 90% gruntów ornych, dominujących na obszarze gminy, zbonifikowana jest w klasach I – III.

Rysunek 5. Typy gleb na terenie gminy Lipnik (źródło: opracowanie własne na podstawie mapy glebowo-rolniczej województwa świętokrzyskiego w skali 1:5 000, format SHP, WODGiK)

Rysunek 6. Użytki rolne klas I – III podlegające ochronie (źródło: opracowanie własne na podstawie EGiB)

3.5 Warunki hydrologiczne

3.5.1 Wody powierzchniowe

Sieć hydrograficzna gminy Lipnik jest dobrze rozbudowana, położona jest w zlewni Wisły, w obrębie zlewni dwóch lewobrzeżnych jej dopływów – Koprzywianki i Opatówki. Dział wodny pomiędzy tymi zlewniami biegnie w środkowej części terenu gminy na kierunku zachód - wschód. Fragment zlewni Koprzywianki obejmuje tereny położone w południowej części obszaru gminy, odwadniane przez niewielkie ciek, będące dopływami Koprzywianki (m.in. Kozinka, Gojcowianka, Kurówka, Dębianka). Zlewnia Opatówki położona jest na północ od linii działu wodnego. Opatówka mająca swoje źródła na północnym stoku Pasma Jeleniowskiego Gór Świętokrzyskich, przepływa w obrębie gminy Lipnik na odcinku długości ok. 7km. Jest to największy ciek w tym rejonie, stanowiący jedną z głównych dróg odpływu wód z terenu Wyżyny Opatowskiej. Szerokość jej koryta w obrębie gminy wynosi około 2–4m, jest ciekami silnie meandrującym, z wytworzonymi lokalnie krawędziami koryta (wałami brzegowymi) o wysokości 1–2m. Szerokość doliny głównej Opatówki jest zróżnicowana, od ok. 80–100 m w odcinku przełomowym (Słabuszewice) do ok. 450–500 m w miejscach najszerzych. Na terenie gminy Opatówka zasilana jest przez kilka niewielkich dopływów, głównie prawobrzeżnych, tj. Tudorowy, Żychawa.

Na obszarze gminy znajduje się kilka niewielkich zbiorników wodnych

3.5.2 Obszary gruntów zmeliorowanych

W myśl art. 195 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.) melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy. Z kolei art. 192 ust. 1 zakazuje m.in. niszczenia lub uszkodzenia urządzeń wodnych, utrudniania przepływu wody w związku z wykonywaniem lub utrzymywaniem urządzeń wodnych, z tego względu należy zachować szczególną ostrożność przy wykonywaniu prac ziemnych w pobliżu rowów i rurociągów drenarskich tak aby ich nie uszkodzić.

Na terenie gminy Lipnik (w obrębach ewidencyjnych: Ublinek, Kaczyce-Grocholice, Włostów, Malżyn, Zachoinie, Łownica, Słoptów, Kurów, Lipnik, Leszczków, Malice Kościelne, Studzianki) istnieją i funkcjonują urządzenia melioracji wodnych. Urządzenia melioracji wodnych zgodnie z ustawą – Prawo wodne to m.in. rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie, drenowania, rurociągi, czy ziemne stawy rybne, jeśli służą polepszeniu zdolności produkcyjnej gleby.

Zgodnie z art. 188 ust. 1 ustawy – Prawo wodne utrzymywanie urządzeń wodnych należy do ich właścicieli i polega na eksploatacji, konserwacji oraz remontach w celu zachowania ich funkcji.

Właściciele gruntów, na których znajdują się urządzenia wodne oraz zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie rowów zobowiązani są do ich utrzymywania we właściwym stanie zgodnie z art. 205 ustawy – Prawo wodne. Utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy - do tej spółki lub tego związku spółek wodnych.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie nie sprawuje nadzoru nad urządzeniami melioracyjnymi (rowy, drenowania) występującymi na gruntach rolnych.

Wykonywanie prac utrzymaniowych rowów melioracyjnych musi być zgodne z obowiązującymi przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska oraz ochrony przyrody.

- wody gruntowe, które występują najpłycej i oddzielone są od powierzchni ziemi przepuszczalną strefą ponad zwierciadłem wody (strefa aeracji), intensywnie zasilane przez infiltrujące opady atmosferyczne;
- wody wgłębne, znajdujące się w warstwach wodonośnych pokrytych utworami słabo przepuszczalnymi, związek z powierzchnią jest ograniczony, co zmniejsza zasilanie, ale zwiększa odporność na zanieczyszczenia;
- wody głębinowe, czyli wody izolowane od powierzchni ziemi większymi kompleksami utworów nieprzepuszczalnych.

19

Piętro wód paleozoicznych i trzeciorzędowych

Środkowa i południowa część terenu gminy położona jest w obrębie jednostki hydrostrukturalnej obejmującej trzon paleozoiczny Gór Świętokrzyskich, gdzie utwory wodonośne charakteryzują się skomplikowaną tektoniką. Wody podziemne, szczelinowo – krasowe, występują głównie w dolomitach i wapieniach dewonu środkowego leżących w synklinach, ich wodonośność jest zróżnicowana od średniej do wysokiej i bardzo wysokiej. Utwory dewonu dolnego są wodonośne jedynie w strefach silnych spękań i przy kontakcie z innymi utworami wodonośnymi. W antyklinach zalegają natomiast praktycznie bezwodne utwory kambru, ordowiku i syluru. Najlepsze warunki hydrogeologiczne w tej jednostce występują na terenie gminy w okolicach Włostowa i Leszczkowa.

Druga z jednostek hydrostrukturalnych zajmuje północną część terenu gminy. W głębokim podłożu występują tu utwory sarmatu detrytycznego i warstw baranowskich. Panuje tu układ hydrostrukturalny wielowarstwowy, o wodach porowo – szczelinowych. W zachodniej części tej jednostki utwory te są praktycznie bezwodne z uwagi na małą ich miąższość.

Piętro wód czwartorzędowych

W obrębie piętra czwartorzędowego wyróżnia się dwa poziomy wodonośne:

- poziom wodonośny w obrębie utworów fluwioglacjalnych i eolicznych występujących pod grubym nakładem lessów na głębokości najczęściej poniżej 8-10 m p.p.t., wodonośność tej warstwy jest ogólnie niska. W obrębie lessów, lokalnie pojawiają się soczewki wód zawieszonych w poziomie występowania gleby kopalnej (ok. 3-5 m p.p.t.);
- poziom wodonośny w utworach rzecznych w obrębie głównych dolin występujący w mułkowatych i piaszczystych utworach aluwialno – deluwialnych. Główne doliny zasilane wodami spływającymi ze stoków gromadzą wody najczęściej na głębokości 0-2 m p.p.t. oraz 2-4 m p.p.t. Wodonośność tych utworów jest średnia i niska.

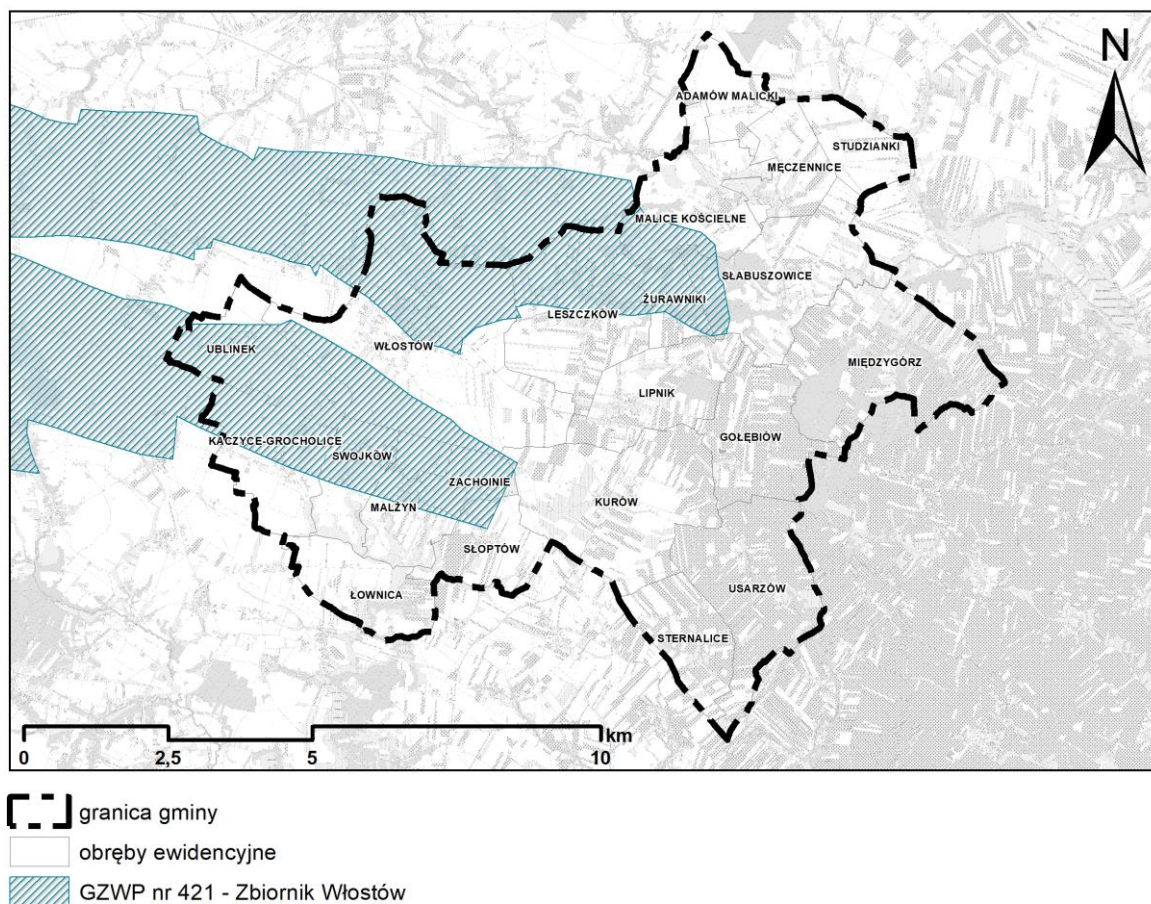
Główny Zbiorniki Wód Podziemnych nr 421 – Zbiornik Włostów

Na obszarze gminy głównym źródłem zaopatrzenia w wodę jest poziom środkowo- i górnodewoński. Jest on rozczłonkowany, co wynika ze skomplikowanej budowy geologicznej i występuje w formie odizolowanych od siebie wąskich zbiorników wodonośnych, które stanowią Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 421 – Zbiornik Włostów.

Zbiornik zbudowany jest z wapieni i dolomitów dewonu środkowego i górnego. Seria wodonośna stanowi rozległą i ciągłą warstwę o miąższości najczęściej 100–150 m. Wodoprzewodność warstw zbiornikowych jest bardzo zmienna i osiąga średnio wartość 70–400 m²/d, a współczynnik filtracji 0,05–30 m/d. Wodonośność od niskiej do bardzo wysokiej zależy głównie od spękań tektonicznych, z których największe występują w strefach uskoku. W części wschodniej zbiornika (w granicach gminy Lipnik) warstwy wodonośne są izolowane przez gliny zwałowe (lokalnie) i ciągłą pokrywę lessową o miąższości ok. 20 m. Zasilanie wód podziemnych GZWP nr 421 następuje pośrednio na drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie zbiornika, a w części także i dopływu bocznego z sąsiednich poziomów wodonośnych.

Wody Głównych Zbiorników Wód Podziemnych podlegają ochronie prawnej na tych samych zasadach, co wszystkie wody podziemne, a ponadto objęte mogą być dodatkową ochroną obszarową poprzez ustanowienie obszarów ochronnych. Dla GZWP nr 421 w 2001 r. sporządzono *Dokumentację określającą warunki hydrogeologiczne dla ustalenia strefy ochronnej GZWP 421 Włostów (Szczerbicka i zespół, 2001)*. Dla GZWP nr 421 wyznaczono obszar ochronny ze względu na występowanie w jego obrębie terenów podatnych na zanieczyszczenia. Proponowany obszar ochronny obejmuje tereny zbiornika wraz z częścią zewnętrznych obszarów jego zasilania i wynosi 172 km². Obszary ochronne są ustanawiane przez wojewodę, w drodze aktu prawa miejscowego, na wniosek Wód Polskich.

Rysunek 8. Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 421 – Zbiornik Włostów (źródło: opracowanie własne na podstawie warstw tematycznych CBDG PIG-PIB: Hydrogeologia – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych)

3.5.4 Zaopatrzenie w wodę

Gmina Lipnik jest zaopatrywana w wodę z ujęcia wód podziemnych zlokalizowanego w miejscowości Włostów. Ujęcie posiada dwie studnie głębinowe o symbolach S-3 i S-4, studnia S-3 o głębokości 60 m i zatwierdzonych zasobach rzędu 101 m³/h pełni rolę studni zasadniczej natomiast studnia S-4 o głębokości 80 m i zasobach rzędu 80 m³/h pełni funkcję studni awaryjnej. Na ujęciu wody znajdują się również dwa zbiorniki wyrównawcze przeznaczone do gromadzenia wody jak również pełniące funkcję zbiorników kontaktowych wody ze środkami dezynfekcyjnymi. Hala technologiczna wyposażona jest w sterylizator UV, zestaw hydroforowy tłoczący wodę do sieci oraz dwie stacje uzdatniania wody – zmiękczac i odmanganiacz.

W styczniu 2022 r. została wydana decyzja przez PGW WP – Zarząd Zlewni w Sandomierzu na wykonanie urządzenia (studni „S” zlokalizowanej na dz. 76/7, obr. 0019 Włostów, gm. Lipnik, dla potrzeb gospodarstwa rolnego w tym chlewni) oraz pobór wody podziemnej z utworów dewonu za pomocą pompy głębinowej zamontowanej na studni „S” ($Q_{\max} = 0,0021 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{\text{śrd}} = 77,4 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{dopr}} = 28\,250 \text{ m}^3/\text{r}$).

Tabela 3. Ujęcia wód podziemnych na terenie gminy Lipnik posiadające obowiązujące pozwolenia wodnoprawne (źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, 2025)

lp.	lokalizacja	opis	pozwolenie wodnoprawne (PWP)	data obowiązywania PWP
1	dwie studnie głębinowe (S-3 „Włostów”, S-4 (awar.) „Włostów”) zlokalizowane na dz. ew. nr 174/2 w obrębie Włostów	pobór wód dla potrzeb zaopatrzenia wodociągu wiejskiego	decyzja R OŚ.I-6223-28/2005/ak Starostwa Powiatowego w Opatowie z dnia 23.12.2005 r.	31.12.2025 r.
2	planowana studnia głębinowa (S) zlokalizowana na dz. ew. nr 76/7 w obrębie Włostów	pobór wód dla potrzeb gospodarstwa rolnego, w tym chlewni	decyzja KR.ZUZ.4.4210.255.2021.AK Zarządu Zlewni w Sandomierzu z dnia 25.01.2022 r.	03.03.2052 r.

Ponadto na terenie gminy znajdują się powierzchniowe ujęcia pobierające wodę do celów gospodarczych oraz chemizacyjnych.

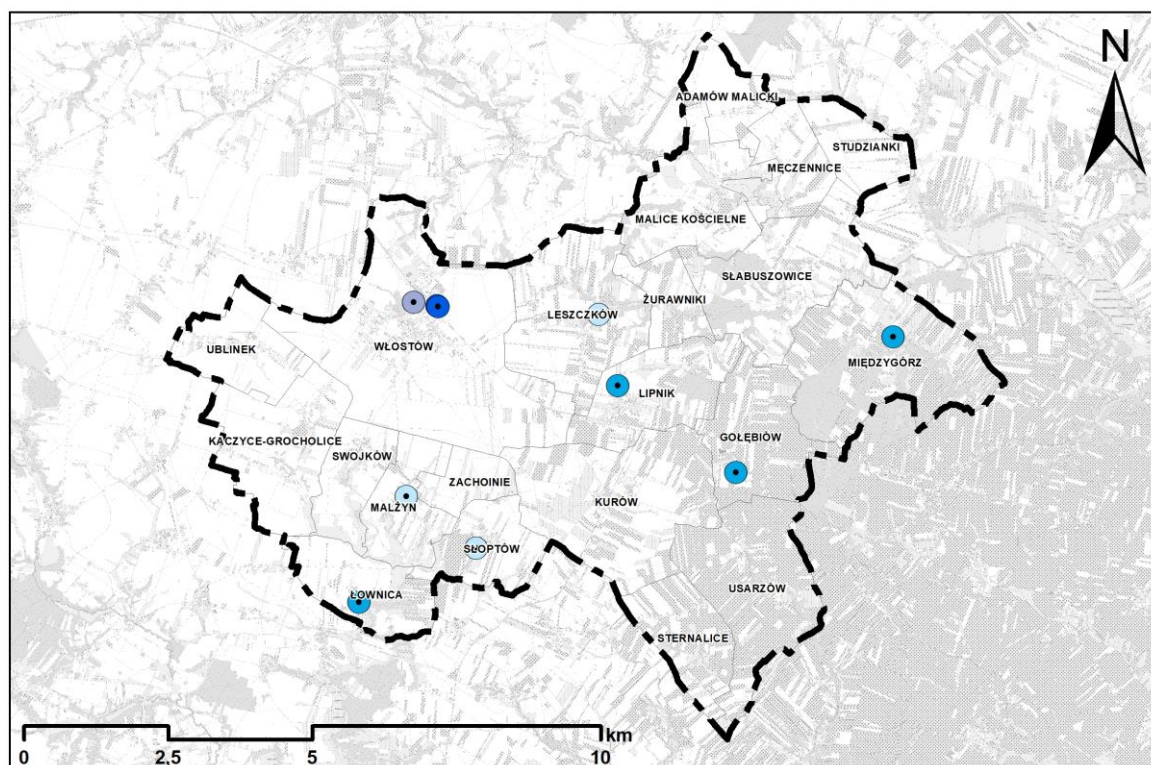
Tabela 4. Ujęcia wód powierzchniowych na terenie gminy Lipnik posiadające obowiązujące pozwolenia wodnoprawne (źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, 2025)

lp.	lokalizacja	opis	pozwolenie wodnoprawne (PWP)	data obowiązywania PWP
1	działki o nr ew. 60/1 i 60/2 w obrębie Gołębiów	Sezonowe ujęcie na działkach nr ew. 60/2 i 60/1 w Gołębiowie gm. Lipnik. Piętrzenie wody w stawie do rzędnej NPP=253,40 m n.p.m. Pobór wód powierzchniowych do celów gospodarczych w il. $Q_{maxh} = 6 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{srd} = 96 \text{ m}^3/\text{d}$.	decyzja R OŚ.I-6223-22/2005/ak Starostwa Powiatowego w Opatowie z dnia 21.11.2005 r.	31.10.2025 r.
2	działka o nr ew. 182/2 w obrębie Międzygórz	Pobór wód ze stawu zlokalizowanego na dz. 182/2 obr. 11 w Międzygórzu w celach gospodarczych.	decyzja ROŚ.I.6341.25.2013 Starostwa Powiatowego w Opatowie z dnia 27.11.2013 r.	30.10.2033 r.
3	działka o nr ew. 137 w obrębie Łownica	Pobór wód ze stawu gromadzącego wody opadowe i roztopowe w celach gospodarczych.	decyzja ROŚ.I.6341.24.2013 Starostwa Powiatowego w Opatowie z dnia 27.11.2013 r.	30.10.2033 r.
4	działka o nr ew. 98/1 w obrębie Lipnik	Pobór wód powierzchniowych ze stawu w celach chemizacyjnych na dz. 98/1 ob. Lipnik, gm. Lipnik.	decyzja ROŚ.I.6341.33.2014 Starostwa Powiatowego w Opatowie z dnia 12.08.2013 r.	31.07.2034 r.
5	działka o nr ew. 301 w obrębie Małżyn	<u>Planowane</u> ujęcie brzegowe w ilości: $Q_{maxh} = 9,5 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{srd} = 9,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{maxr} = 2\,000 \text{ m}^3/\text{r}$ dla potrzeb napełnienia zbiornika.	decyzja ROŚ.I.6341.35.2016 Starostwa Powiatowego w Opatowie z dnia 23.12.2016 r.	20.12.2036 r.
6	działka o nr ew. 657 w obrębie Leszczków	<u>Planowany</u> pobór wód powierzchniowych ze zbiornika (ujęcie brzegowe) zlokalizowanego na działce nr 657 obr. 0005 w ilości: $Q_{maxh} = 9,5 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{srd} = 18$	decyzja ROŚ.I.6341.34.2016 Starostwa Powiatowego w Opatowie z dnia 21.12.2016 r.	20.12.2036 r.

		m^3/d , $Q_{\text{maxr}} = 2\,900$ m^3/r do celów chemizacyjnych rolników.		
7	działka o nr ew. 173 w obrębie Słoptów	<u>Planowany</u> pobór wód powierzchniowych ze zbiornika (ujęcie brzegowe) zlokalizowanego na działce nr 173 obr. 0013 w ilości: $Q_{\text{maxh}} =$ $9,5 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{śrd}} = 9,0$ m^3/d , $Q_{\text{maxr}} = 2\,000$ m^3/r do celów chemizacyjnych rolników.	decyzja ROŚ.I.6341.31.2016 Starostwa Powiatowego w Opatowie z dnia 05.12.2016 r.	30.11.2036 r.

Zgodnie z informacją PGW WP – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie przekazaną w piśmie z dnia 27 czerwca 2025 r. (znak pisma: K.RZI.0144.46.2025.DŁ) na terenie gminy Lipnik nie występują strefy ochronne ujęć wód obejmujące tereny ochrony bezpośredniej lub pośredniej.

Rysunek 9. Lokalizacja istniejących i planowanych ujęć wód podziemnych oraz powierzchniowych na terenie gminy Lipnik
(źródło: warstwy SHP, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie)

- granica gminy
- obręby ewidencyjne
- istniejące ujęcie wód podziemnych
- planowane ujęcie wód podziemnych
- istniejące ujęcie wód powierzchniowych
- planowane ujęcie wód powierzchniowych

3.6 Warunki klimatyczne

Według regionalizacji klimatycznej Polski Gumińskiego, gmina Lipnik przynależy do radomskiej dzielnicy klimatycznej. Poniżej podano charakterystyczne dane klimatyczne dla tego obszaru:

- średnia temperatura roczna 7,2–7,5°C;
- średnia roczna suma opadów 550 – 650 mm;
- ilość dni z opadem 140 – 160;
- okres wegetacyjny trwa 210 dni;
- średnia liczba dni z pokrywą śnieżną w ciągu roku wynosi ok. 60 dni;
- przewaga wiatrów z kierunków W, SW i NW.

Z punktu widzenia planowania przestrzennego w analizie uwarunkowań istotniejszy jest klimat lokalny, tzw. topoklimat. Jest on zależny przede wszystkim od ukształtowania terenu, a także jego pokrycia (rodzaj szaty roślinnej, wody powierzchniowe lub rodzaj zagospodarowania).

Generalnie małokorzystne warunki topoklimatyczne panują w dolinach głównych cieków i ich dopływów, gdzie występowanie inwersji temperatury powoduje, że reżim termiczny jest ostrzejszy w porównaniu z obszarem wyżyny. W czasie trwania zjawiska inwersji – na terenie doliny notuje się większą wilgotność względną powietrza niż na terenach wyniesionych, co przy znacznych spadkach temperatury prowadzi do powstawania przyziemnych mgieł radiacyjnych. Szczególnie intensywne zastoiska zimnego powietrza tworzą się u wylotu dolin bocznych, przy zmianie kierunku dolin – przed przewężeniami i przegrodami terenowymi.

W ostatnich kilkunastu latach zwraca się uwagę na wzrost intensywności ekstremalnych zjawisk klimatycznych (gwałtowne i intensywne opady, silne wiatry, gradobicia, tornada, susze, silne mrozy) oraz rozmiary zniszczeń, jakie one wyrządzają, jest to jednak trend globalny związany z ocieplaniem klimatu. Przewiduje się zwiększenie liczby dni upalnych oraz częstsze i dłuższe susze, spowodowane dużym parowaniem.

3.7 Flora

Gmina Lipnik jest gminą typowo rolniczą. W strukturze gruntów rolnych przeważają pola uprawne, gdzieśkolwiek przeplatane terenami zadrzewionymi oraz użytkami zielonymi.

Szata roślinna na gruntach ornych ogranicza się głównie do uprawianego gatunku oraz roślinności segetalnej (m.in. komosa wielkolistna *Chenopodium hybridum*, gorczyca polna *Sinapis arvensis*, rdest plamisty *Polygonum persicaria*, koniczyna polna *Trifolium arvense*, szczawik żółty *Oxalis fontana*, ostrożeń polny *Cirsium arvense*, konyza kanadyjska *Conyza canadensis*, sporek polny *Spergula arvensis*, mlecz zwyczajny *Sonchus oleraceus*, bylica pospolita *Artemisia vulgaris*, perz właściwy *Elymus repens*, wiechlina roczna *Poa annua*, włośnica sina *Setaria pumila*, sit dwudzielny *Juncus bufonius*). Trwałe użytki zielone stanowią siedlisko zbiorowisk łąkowych oraz murawowych, tj. kostrzewa łąkowa *Festuca pratensis*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, życica trwała *Lolium perenne*, tomka wonna *Anthoxa. odoratum* s., mietlica pospolita *Agrostis capillaris*, kosmatka polna *Luzula campestris*, wiechlina łąkowa *Poa pratensis*, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, koniczyna biała *Trifolium repens*, marchew zwyczajna *Daucus carota*, przytulia *Galium*. Terenom rolnym towarzyszy również roślinność drzewiasta oraz krzewiasta.

Szatę roślinną terenów zabudowy mieszkaniowej stanowi zieleń urządzona – koszone trawniki, ozdobne drzewa i krzewy, kwiaty rabatowe, drzewa owocowe. Ważne uzupełnienie gminnego systemu przyrodniczego stanowi również zieleń towarzysząca zabudowie usługowej, produkcyjnej, ciągom komunikacyjnym, zieleń towarzysząca obiektom sakralnym i cmentarzom.

Zbiorowiska leśne

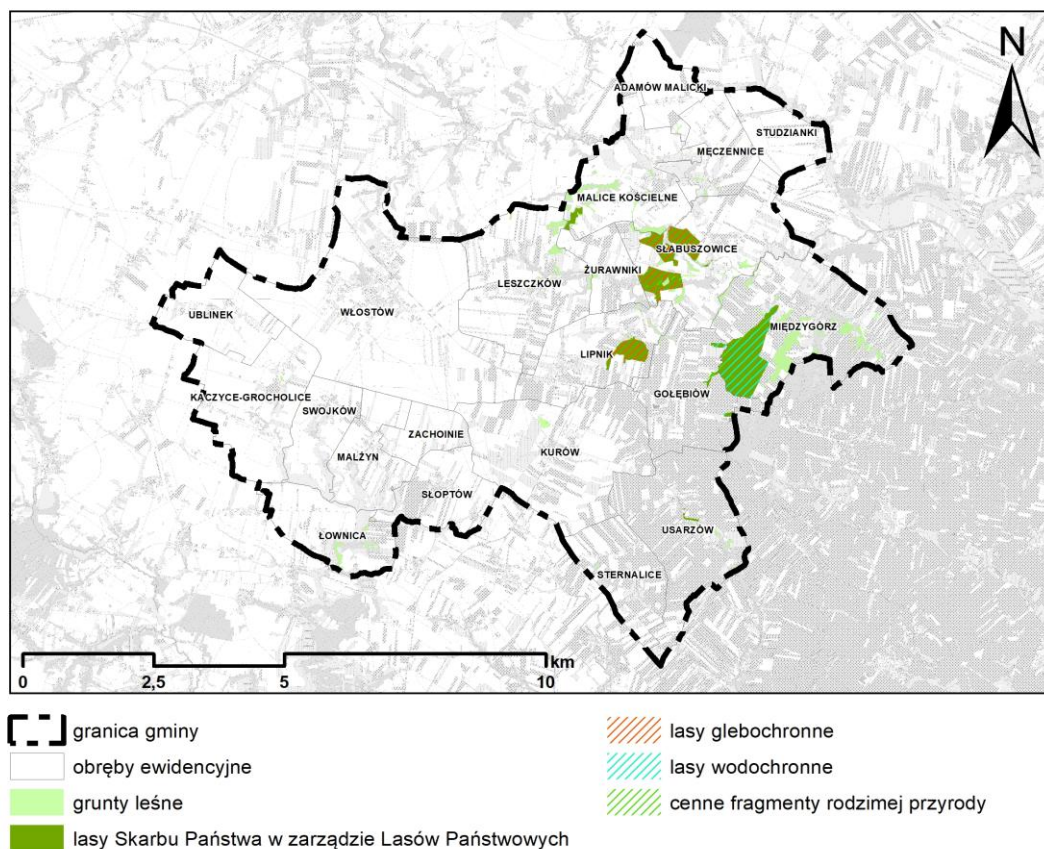
Zgodnie z danymi GUS z 2024 r. lesistość gminy kształtuje się na poziomie 3,9%. Powierzchnia lasów wynosi 320,05 ha, z czego lasy publiczne zajmują powierzchnię 201,46 ha (w tym 199,63 ha gruntów leśnych publicznych Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych), natomiast lasy prywatne 118,59 ha. Gmina Lipnik w całości przynależy do Nadleśnictwa Staszów, które podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu.

Kompleksy leśne w zarządzie Lasów Państwowych występują we wschodniej części gminy, w obrębach ewidencyjnych: Malice Kościelne, Słabuszowice, Lipnik, Gołębiów, Międzygórz, Usarzów.

Najczęściej występującym siedliskiem jest las wyżynny świeży, gdzie dominującymi gatunkami są robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia*, buk pospolity *Fagus silvatica*, brzoza brodawkowata *Betula pendula*, dąb nieokreślony *Quercus species*, grab pospolity *Carpinus betulus*, modrzew europejski *Larix decidua*, wiąz pospolity *Ulmus minor*. Mniejszy udział mają siedliska lasu łąkowego wyżynnego oraz lasu wyżynnego wilgotnego, gdzie przeważają gatunki tj. dąb nieokreślony *Quercus species*, grab pospolity *Carpinus betulus*, modrzew europejski *Larix decidua*, wiąz pospolity *Ulmus minor*, olsza czarna *Alnus glutinosa*. Wiek drzewostanu jest zróżnicowany, średnia wieku wynosi ok. 60 lat. Lasy państwowe gminy odznaczają się dużymi walorami biocenotycznymi – chronią zarówno środowisko wodne jak i gleby, a ponadto wydzielania leśne wzdłuż rzeki Żychawy oraz dopływu z wąwozu łączki stanowią cenne fragmenty rodzimej przyrody.

Lasy prywatne są rozdrobnione głównie we wschodniej części gminy, małopowierzchniowe płąty leśne występują również na zachodzie w obrębach ewidencyjnych: Kaczyce-Grocholice, Małżyn, Łownica.

Rysunek 10. Lasy, w tym lasy Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych, na terenie gminy Lipnik (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Nadleśnictwa Staszów – www.bdl.lasy.gov.pl – warstwy opisu taksacyjnego lasów oraz danych EGİB)

3.8 Fauna

Największą powierzchnię na terenie gminy Lipnik zajmuje otwarty krajobraz rolniczy z takimi środowiskami jak pola uprawne, łąki i pastwiska. Fauna kręgowców tego środowiska nie jest liczna w gatunki, ale charakterystyczna, gdyż niektóre z nich występują tylko w ww. siedliskach. Ze ssaków należy tu wymienić: zając, kreta, ryjówkę aksamitną, nornika zwyczajnego, lisa, sarnę, kilka gatunków gryzoni (m.in. mysz polna, myszarka zaroślowa, nornik zwyczajny). Najbardziej typowe dla pól i łąk gatunki ptaków to: skowronek polny, kuropatwa, bażant, pliszka siwa, pliszka żółta, pokląskwa, potrzuszcz, mazurek i inne. Z rzadszych gatunków może występować błotniak łąkowy, srokosz, przepiórka. Najczęściej występującym płazem jest żaba trawna. Gady w tym środowisku są bardzo nieliczne. Dotyczy to przede wszystkim jaszczurki zwinki, która najchętniej zasiedla suche ugory, w sąsiedztwie lasów lub zadrzewień. Specyficznym środowiskiem krajobrazu rolniczego są osiedla wiejskie. Występuje tu charakterystyczna fauna ssaków (np. mysz domowa, szczur wędrowny, kuna domowa) oraz ptaków (bocian biały, wróbel domowy, szpak, kawka, jaskółka dymówka i oknówka), które w innych środowiskach nie występują lub występują nielicznie.

Bogatsze florystycznie zbiorowiska roślinne występujące w obrębie niewielkich izolowanych lasów i w obrębie podmokłości doliny rzecznej Opatówki stanowią ekosystemy bardziej różnorodne pod względem gatunkowym zwłaszcza ornitofauny. Szczegółowy wykaz gatunków ptaków zaobserwowanych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Staszów, które swoim zasięgiem obejmuje gminę Lipnik, zawarty został w programie ochrony przyrody stanowiącym część planu urządzenia lasu⁶: batalion *Philomachus pugnax*, bażant *Phasianus colchicus*, bączek *Ixobrychus minutus*, bąk *Botaurus stellaris*, białorzytka *Oenanthe oenanthe*, biegus krzywodzioby *Calidris ferruginea*, biegus zmienny *Calidris alpina*, bielaczek *Mergellus albellus*, bielik *Heliaeetus albicilla*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, błotniak łąkowy *Circus pygargus*, błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, bocian biały *Ciconia ciconia*, bocian czarny *Ciconia nigra*, bogatka *Parus major*, brodziec śniady *Tringa erythropus*, brzegówka *Riparia riparia*, brzęczka *Locustella luscinioides*, cierniówka *Sylvia communis*, cyraneczka *Anas crecca*, cyranka *Anas querquedula*, czajka *Vanellus vanellus*, czapla nadobna *Ergetta garzetta*, czapla biała *Ardea alba*, czapla siwa *Ardea cinerea*, czarnogłówek *Parus montanus*, czernica *Aythya fuligula*, czubotka *Parus cristatus*, czyż *Carduelis spinus*, derkacz *Crex crex*, drożdżik *Turdus iliacus*, dudek *Upupa epops*, dymówka *Hirundo rustica*, dzierlatka *Galerida cristata*, dzięcioł białoszyi *Dendrocopos syriacus*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł duży *Dendrocopos major*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, dzięciołek *Dryobates minor*, dziwonia *Carpodacus erythrinus*, dzierzba czarnoczelna *Lanius minor*, dzwonec *Carduelis chloris*, gajówka *Sylvia borin*, gawron *Corvus frugilegus*, gąsiorek *Lanius collurio*, gil *Pyrrhula pyrrhula*, głowienka *Aythya ferina*, grubodziób *Coccothraustes coccothraustes*, grzywacz *Columba palumbus*, jarząbek *Bonasa bonasia*, jarząbka *Sylvia nisoria*, jastrząb *Accipiter gentilis*, jemioluska *Bombycilla garrulus*, jerzyk *Apus apus*, kamusznik *Arenaria interpres*, kania czarna *Milvus migrans*, kapturka *Sylvia atricapilla*, kawka *Corvus monedula*, kłaskawka *Saxicola torquatus*, kobuz *Falco subbuteo*, kokoszka *Gallinula chloropus*, kopciuszek *Phoenicurus ochruros*, kormoran *Phalacrocorax carbo*, kos *Turdus merula*, kowalik *Sitta europaea*, krakwa *Mareca strepera*, krętogłów *Jynx torquilla*, krogulec *Accipiter nisus*, kruk *Corvus corax*, krwawodziób *Tringa totanus*, krzyżówka *Anas platyrhynchos*, kszyc *Gallinago gallinago*, kukutka *Tyto alba*, kulczyk *Serinus serinus*, kuropatwa *Perdix perdix*, kwiczoł *Turdus pilaris*, lelek *Caprimulgus europaeus*, lerka *Lullula arborea*, łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*, łabędź niemy *Cygnus olor*, łożówka *Acrocephalus palustris*, łyska *Fulica atra*, makolągwa *Carduelis cannabina*, mazurek *Passer montanus*, mewa pospolita (siwa) *Larus canus*, modraszka *Parus caeruleus*, muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*, muchołówka mała *Ficedula parva*, muchołówka szara *Muscicapa striata*, muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca*, mysikrólik *Regulus regulus*, myszołów *Buteo buteo*, nurogęś *Mergus merganser*, oknówka *Delichon urbicum*,

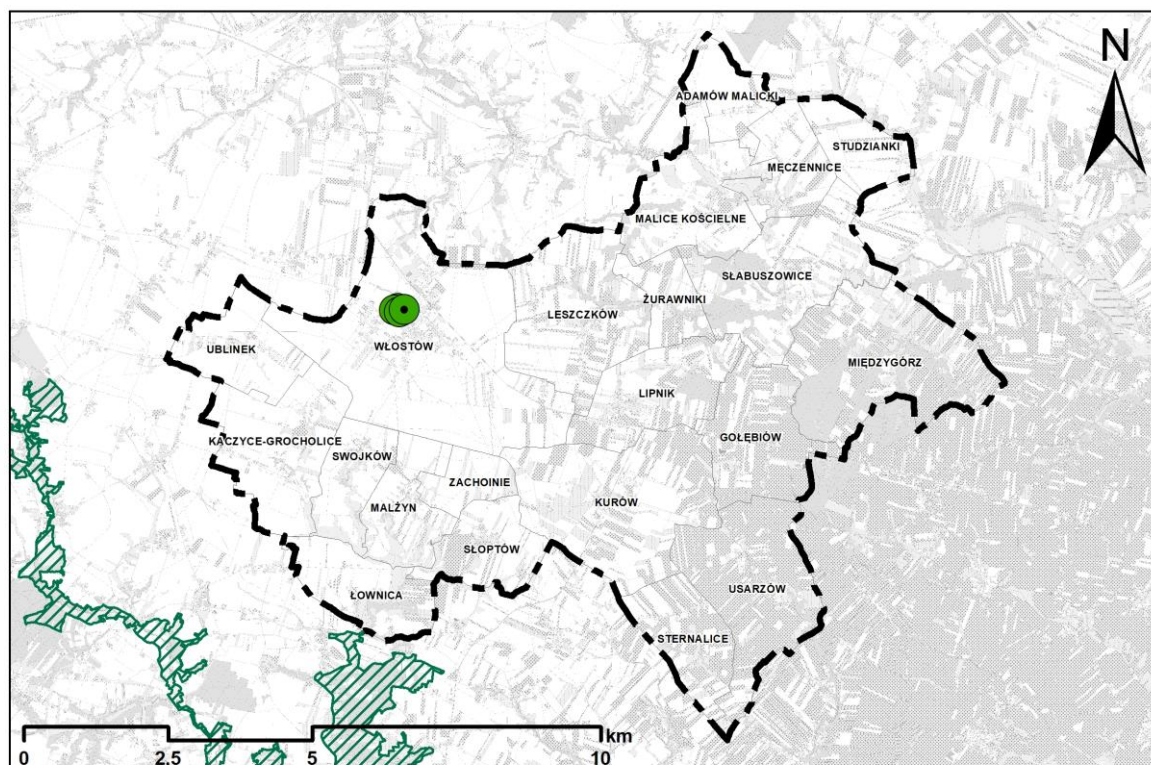
⁶ Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Staszów na okres od 1.01.2022 r. do 31.12.2031 r. – opis ogólny tom II Program Ochrony Przyrody, RDLP w Radomiu

ortolan *Emberiza hortulana*, paszkoć *Turdus viscivorus*, pełzacz leśny *Certhia familiaris*, pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla*, perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*, perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, perkozek *Tachybaptus ruficollis*, piaskowiec *Calidris alba*, piecuszek *Phylloscopus trochilus*, piegża *Sylvia curruca*, pierwiosnek *Phylloscopus collybita*, pleszka *Phoenicurus phoenicurus*, pliszka siwa *Motacilla alba*, pliszka żółta *Motacilla flava*, płaskonos *Anas clypeata*, płomykówka *Tyto alba*, podgorzałka *Aythya nyroca*, pokląskwa *Saxicola rubetra*, pokrzywnica *Prunella modularis*, potrzyszcz *Emberiza calandra*, potrzos *Emberiza schoeniclus*, poświerka *Calcarius lapponicus*, półdzika *Athene noctua*, przepiórka *Coturnix coturnix*, pustułka *Falco tinnunculus*, puszczyk *Strix aluco*, puszczyk uralski *Strix uralensis*, raniuszek *Aegithalos caudatus*, remiz *Remiz pendulinus*, rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus*, rożeniec *Anas acuta*, rudzik *Erithacus rubecula*, rybitwa białoczelna *Sterna albifrons*, rybitwa białowąsa *Chlidonias hybridus*, rybitwa czarna *Chlidonias niger*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, rybitwa wielkodzioba *Hydroprogne caspia*, rybołów *Pandion haliaetus*, rycyk *Limosa limosa*, samotnik *Tringa ochropus*, sierpówka *Streptopelia decaocto*, sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, siewnica *Pluvialis squatarola*, sikora uboga *Parus palustris*, siniak *Columba oenas*, skowronek *Alauda arvensis*, słonka *Scolopax rusticola*, słowik szary *Luscinia luscinia*, słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos*, sosnowka *Parus ater*, sójka *Garrulus glandarius*, sroka *Pica pica*, srokosz *Lanius excubitor*, strumieniówka *Locustella fluviatilis*, strzyżyk *Troglodytes troglodytes*, szczygieł *Carduelis carduelis*, szlamnik *Limosa lapponica*, szpak *Sturnus vulgaris*, ślepowron *Nycticorax nycticorax*, śmieszka *Larus ridibundus*, śpiewak *Turdus philomelos*, świergotek drzewny *Anthus trivialis*, świergotek łąkowy *Anthus pratensis*, świergotek polny *Anthus campestris*, świerszczak *Locustella naevia*, świstun *Mareca penelope*, świstunka leśna *Phylloscopus sibilatrix*, trzciniak *Acrocephalus arundinaceus*, trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus*, trzmielojad *Pernis apivorus*, trznadel *Emberiza citrinella*, turkawka *Streptopelia turtur*, uszatka *Asio otus*, wąsatka *Panurus biarmicus*, wilga *Oriolus oriolus*, wodnik *Rallus aquaticus*, wrona siwa *Corvus cornix*, wróbel *Passer domesticus*, zaganiacz *Hippolais icterina*, zausznik *Podiceps nigricollis*, zielonka *Porzana parva*, zięba *Fringilla coelebs*, zimorodek *Alcedo atthis*, żółta *Merops apiaster*, żuraw *Grus grus*.

3.9 Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Lipnik występują obiekty objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 13), tj. cztery pomniki przyrody. Ponadto skrajny fragment obrębu ewidencyjnego Łownica znajduje się w granicach obszaru Natura 2000 Ostoja Żyżnów PLH260036.

Rysunek 11. Formy ochrony przyrody w granicach gminy Lipnik (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ)

- granica gminy
- obręby ewidencyjne
- obszar Natura 2000 Ostoja Żyznów PLH260036
- pomniki przyrody

Pomniki przyrody

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody GDOŚ na terenie gminy Lipnik ochroną w postaci pomnika przyrody objęto cztery pojedyncze drzewa, które rosną w parku podworskim we Włostowie.

Tabela 5. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Lipnik (źródło: CRFOP GDOŚ, stan na luty 2026 r.)

lp.	opis pomnik	gatunek drzewa	lokalizacja	akt prawny ustanawiający
1	pojedyncze drzewo w parku podworskim	grab zwyczajny <i>Carpinus betulus</i>	rośnie w parku przy ruinach pałacu we Włostowie	Zarządzenie Wojewody Tarnobrzieskiego Nr 34/88 z dn. 30.12.1988 r. w sprawie uznania tworów przyrody za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Tarnobrzieskiego z dn. 10.01.1989 r. Nr 1., poz. 2)
2	pojedyncze drzewo w parku podworskim	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	rośnie w południowej części parku, przy ruinach pałacu we Włostowie	
3	pojedyncze drzewo w parku podworskim	klon jawor <i>Acer pseudoplatanus</i>	rośnie w południowo-zachodniej części parku, przy ruinach pałacu we Włostowie	
4	pojedyncze drzewo w parku podworskim	klon jawor <i>Acer pseudoplatanus</i>	rośnie w południowo-zachodniej części parku, przy ruinach pałacu we Włostowie	

Obszar Natura 2000 Ostoja Żyżnów PLH260036

Obszar Natura 2000 Ostoja Żyżnów PLH260036 leży w całości na terenie województwa świętokrzyskiego, w jego południowo-wschodniej części i zajmuję powierzchnię 4 480,03 ha. Ostoja położona jest w obrębie Wyżyny Sandomierskiej, Gór Świętokrzyskich i Pogórza Szydłowskiego. Jest to płaska wyżyna z bardzo gęstą siecią dolin i wąwozów. Dominującą częścią krajobrazu są doliny Koprzywianki i Kacanki. Rzeki meandrują stwarzając dogodne siedliska dla łąk oraz płatów łęgów. Rozleglejsze powierzchnie łąk o różnym stopniu wilgotności znajdują się w dolinie rzeki Kacanki. Zbocza dolin i wąwozów oraz skarpy śródpolne pokrywają ciepłolubne murawy. Występujące tu lasy to bory sosnowe i mieszane, nierzadko trafiają się cenne lasy grabowe. Największe znaczenie w ostoi mają bardzo dobrze wykształcone ekstensywnie użytkowane świeże łąki, fragmenty muraw kserotermicznych, zbiorowiska łęgowe oraz grądy. Łąki nawęglanowe nad rzeką Kacanką są siedliskiem mięczaka – poczwarówki zwężonej. W rzece Koprzywiance występuje skójka gruboskorupowa i głowacz białopłetwy. Ponadto występują motyle, tj. czerwńczyk nieparek, modraszek telejus.

Tabela 6. Siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony na specjalnym obszarze ochrony siedlisk Ostoja Żyżnów (PLH260036) (źródło: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 kwietnia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Żyżnów (PLH260036))

lp.	kod	nazwa
1	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>
2	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)
3	6120	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)
4	6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis</i> <i>Festucion pallentis</i>)
5	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)
6	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)
7	7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
8	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)
9	8210	Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami <i>Potentilletalia caulescentis</i>
10	9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)
11	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)
12	9190	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)
13	91D0	Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne
14	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe
15	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)

Tabela 7. Gatunki zwierząt innych niż ptaki, będące przedmiotem ochrony na specjalnym obszarze ochrony siedlisk Ostoja Żywnów (PLH260036) (źródło: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 kwietnia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Żywnów (PLH260036))

lp.	nazwa polska	nazwa naukowa	populacja objęta ochroną
1	czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>	osiadła
2	głowacz białopłetwy	<i>Cottus gobio</i>	osiadła
3	kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	osiadła
4	minóg strumieniowy	<i>Lampetra planeri</i>	osiadła
5	modraszek nausitou	<i>Maculinea (Phengaris) nausithous</i>	osiadła
6	modraszek telejus	<i>Maculinea (Phengaris) teleius</i>	osiadła
7	pachnica dębowa	<i>Osmoderma eremita (Osmoderma barnabita)</i>	osiadła
8	poczwarówka jajowata	<i>Vertigo moulinsiana</i>	osiadła
9	poczwarówka zwężona	<i>Vertigo angustior</i>	osiadła
10	skójką gruboskorupowa	<i>Unio crassus</i>	osiadła
11	trzepla zielona	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	osiadła

Na terenie gminy Lipnik nie zinwentaryzowano żadnych chronionych siedlisk przyrodniczych ani stanowisk fauny.

Dla obszaru Natura 2000 Ostoja Żywnów PLH260036 ustanowiono plan zadań ochronnych⁷, w którym zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony oraz określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. **Obszar gminy Lipnik nie jest objęty działaniami ochronnymi wskazanymi w planie zadań ochronnych.**

3.10 Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne stanowią obszary mało przekształcone przez człowieka, głównie lasy i doliny rzeczne, będące szlakami komunikacyjnymi dla zwierząt, a w większym przedziale czasowym również dla roślin. W zależności od wielkości i długości można mówić o korytarzach międzynarodowych i krajowych, regionalnych i lokalnych. Istnieje kilka koncepcji o znaczeniu ogólnopolskim i regionalnym dotyczących systemów powiązań obszarów przyrodniczych.

Sieć ogólnopolska korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura 2000

Koncepcja korytarzy ekologicznych została przedstawiona w projekcie korytarzy ekologicznych łączących Europejską sieć Natura 2000 opracowanym na zlecenie Ministerstwa Środowiska pod redakcją Jędrzejewskiego. W ramach projektu wyznaczono spójną sieć, obejmującą zarówno wszystkie ważne obszary przyrodnicze (obszary węzłowe), jak i korytarze ekologiczne łączące je w ekologiczną całość. Korytarze wskazano przy uwzględnieniu łączności pomiędzy różnymi

⁷ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 31 grudnia 2024 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Żywnów PLH260036 (Dziennik Urzędowy Województwa Świętokrzyskiego z 2025 r., poz. 14)

elementami siedliska przyrodniczego, a także dróg migracji zwierząt – posłużono się dostępnymi danymi o przemieszczaniu się dużych ssaków kopytnych (sarna, jeleń, dzik, łoś) i drapieżnych (niedźwiedź, wilk, ryś).

Gmina Lipnik położona jest poza siecią korytarzy ekologicznych wyznaczonych w ramach projektu korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce.

Obszarami pełniącymi istotne funkcje przyrodnicze na terenie gminy są przede wszystkim zwarte kompleksy leśne oraz doliny rzeczne wraz z ich obudową biologiczną w postaci łąk i zadrzewień. Funkcje ciągów ekologicznych pełnią lokalne zadrzewienia, płaty leśne, użytki zielone oraz doliny cieków i rowów melioracyjnych porośnięte krzewami bądź drzewami, zadrzewienia na miedzach i inne tereny aktywne biologicznie. Odgrywają one zasadniczą rolę dla zachowania lokalnych populacji różnych gatunków i siedlisk, stanowiąc przestrzeń migracji organizmów na mniejszych odległościach.

3.11 Walory krajobrazowe

Europejska Konwencja Krajobrazowa podkreśla znaczenie krajobrazu jako podstawowego komponentu europejskiego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Krajobraz jest jednym z istotnych elementów kształtujących jakość życia ludzi. Ochrona krajobrazu wymaga podjęcia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu oraz ukierunkowania i harmonizowania zmian, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Na terenie gminy dominuje krajobraz typowo rolniczy. Przeważają pola uprawne, gdzieśgdzie przeplatane użytkami zielonymi oraz terenami zadrzewionymi. Zabudowa ma charakter rozproszony, przy czym koncentruje się wzdłuż głównych dróg.

Pośród współczesnej zabudowy na terenie gminy zachowały się liczne obiekty zabytkowe, które kształtują jej krajobraz kulturowy. Są to m.in.: ruiny zamku w Międzygórzu, zbór braci polskich (arian) w Ublinku, kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzyciela z XIII-XIV w. wraz z ogrodzeniem we Włostowie, zespół pałacowy z XVIII-XIX w. we Włostowie (w jego skład wchodzi: pałac, oficyna, brama parkowa, park, lamus), cmentarze, figury, krzyże, stanowiska archeologiczne.

Krajobraz leśny tworzony jest przez rozczłonkowane płaty leśne zlokalizowane głównie we wschodniej części gminy, są to lasy zarówno prywatne jak i państwowe.

Krajobraz dolinny związany jest przede wszystkim z rozległą doliną rzeki Opatówki oraz siecią jej dopływów. Rzeka meandrując tworzy dolinę wciętą w podłoże niekiedy na głębokość ponad 5 m.

4 Jakość środowiska oraz opis zagrożeń i identyfikacja źródeł zagrożenia

4.1 Stan środowiska

Z punktu widzenia zdrowia ludzi najistotniejsze znaczenie mają zanieczyszczenia wody pitnej, w mniejszym stopniu zanieczyszczenia powietrza. Dla funkcjonowania ekosystemów podstawowe znaczenie mają zanieczyszczenie powietrza lub wód powierzchniowych, wpływające na procesy życiowe roślin i zwierząt, oraz zmieniające stan środowiska, takie jak eutrofizacja, powodująca niekorzystne zmiany w ekosystemie wód, zakwaszenie oraz uciążliwości powodowane hałasem.

Powietrze atmosferyczne

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co

najmniej na tych poziomach oraz zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska oceny stanu powietrza dokonywane są w ramach państwowego monitoringu środowiska. Oceny dokonuje się w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa świętokrzyskiego wydzielone zostały 2 strefy, obszar gminy Lipnik zaliczany jest do strefy świętokrzyskiej, w której ocena jakości powietrza prowadzona jest zarówno pod kątem ochrony zdrowia ludzi jak i ochrony roślin.

Tabela 8. Wynikowe klasy strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych pod kątem ochrony zdrowia i roślin (źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim – raport wojewódzki za rok 2024. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, 2025)

	symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń										
	NO ₂ ⁸	SO ₂	CO	PM10	PM2,5	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
ze względu na ochronę zdrowia ludzi	A	A	A	A	A/A1	C	A	A	A	A	A/D2
ze względu na ochronę roślin	A	A	- ⁹	-	-	-	-	-	-	-	A/D2

gdzie:

- klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- klasa A1 – stężenia pyłu PM2,5 nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla II fazy;
- klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziom docelowy;
- klasa D2 – stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie świętokrzyskim – raport wojewódzki za rok 2024”¹⁰ na obszarze strefy świętokrzyskiej największym problemem są wysokie stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10. Podobnie jak w latach poprzednich, wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia rejestrowano w okresach grzewczych (styczeń – marzec, październik – grudzień), co wskazuje, że główną przyczyną podwyższonych stężeń jest „niska emisja” pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków. W sezonie letnim rejestrowany był również wzrost stężeń ozonu, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz, w dużej mierze, warunkami meteorologicznymi.

Działania w zakresie poprawy jakości powietrza są realizowane w ramach programów ochrony powietrza (POP) dla województwa świętokrzyskiego. Obecnie na terenie województwa obowiązuje uchwalona przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego we wrześniu 2023 roku „Aktualizacja programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”. Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne przyczyny wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza oraz określa działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza w województwie.

Wody podziemne

Podstawowymi kierunkami środowiskowymi w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych jest utrzymanie lub poprawa ich jakości w celu zachowania dobrego stanu ilościowego oraz chemicznego. Badania w zakresie stanu chemicznego wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu jakości wód podziemnych, który funkcjonuje jako podsystem Państwowego

⁸ dla roślin NO_x

⁹ nie przeprowadzono klasyfikacji

¹⁰ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, 2025

Monitoringu Środowiska. Przedmiotem monitoringu są jednolite części wód podziemnych (JCWPd), w tym części uznane za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu. Jednolita część wód podziemnych jest w dobrym stanie, jeżeli zarówno jej stan ilościowy jak i chemiczny, określono jako dobry. Gmina Lipnik położona jest w granicach JCWPd nr 116 oraz JCWPd nr 117.

W 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie gminy Lipnik nie znajduje się żaden punkt pomiarowy.

Tabela 9. Charakterystyka punktów pomiarowych monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego wód podziemnych oraz klasyfikacja wód w punktach pomiarowych w 2022 r. (źródło: opracowano na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska - aktualność udostępnionych informacji zgodna z datą ich przygotowania – marzec 2023)

powiat/gmina	miejsowość (numer punktu pomiarowego)	JCWPd	zwierciadło wody	klasa jakości w punkcie
opatowski/Iwaniska (gm. miejsko- wiejska)	Stobiec (8809)	116	swobodne	II (wody dobrej jakości)
opatowski/Opatów (gm. miejsko- wiejska)	Okalina – Wieś (4523)	117	napięte	III (wody zadowalającej jakości)

Zgodnie z *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (2022 r.)* wody podziemne JCWPd nr 116 oraz JCWPd nr 117 charakteryzują się dobrym stanem ilościowym i chemicznym oraz nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych (cele środowiskowe: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy).

JCWPd nr 116 stanowi jednolitą część wód przeznaczoną do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

W granicach JCWPd nr 116 znajdują się obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie (parki krajobrazowe – 1, obszary Natura 2000 SOO – 3, obszary chronionego krajobrazu – 3).

JCWPd nr 117 stanowi jednolitą część wód przeznaczoną do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

W granicach JCWPd nr 117 znajdują się obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie (parki krajobrazowe – 1, obszary Natura 2000 SOO – 1, obszary chronionego krajobrazu – 1, stanowiska dokumentacyjne – 1).

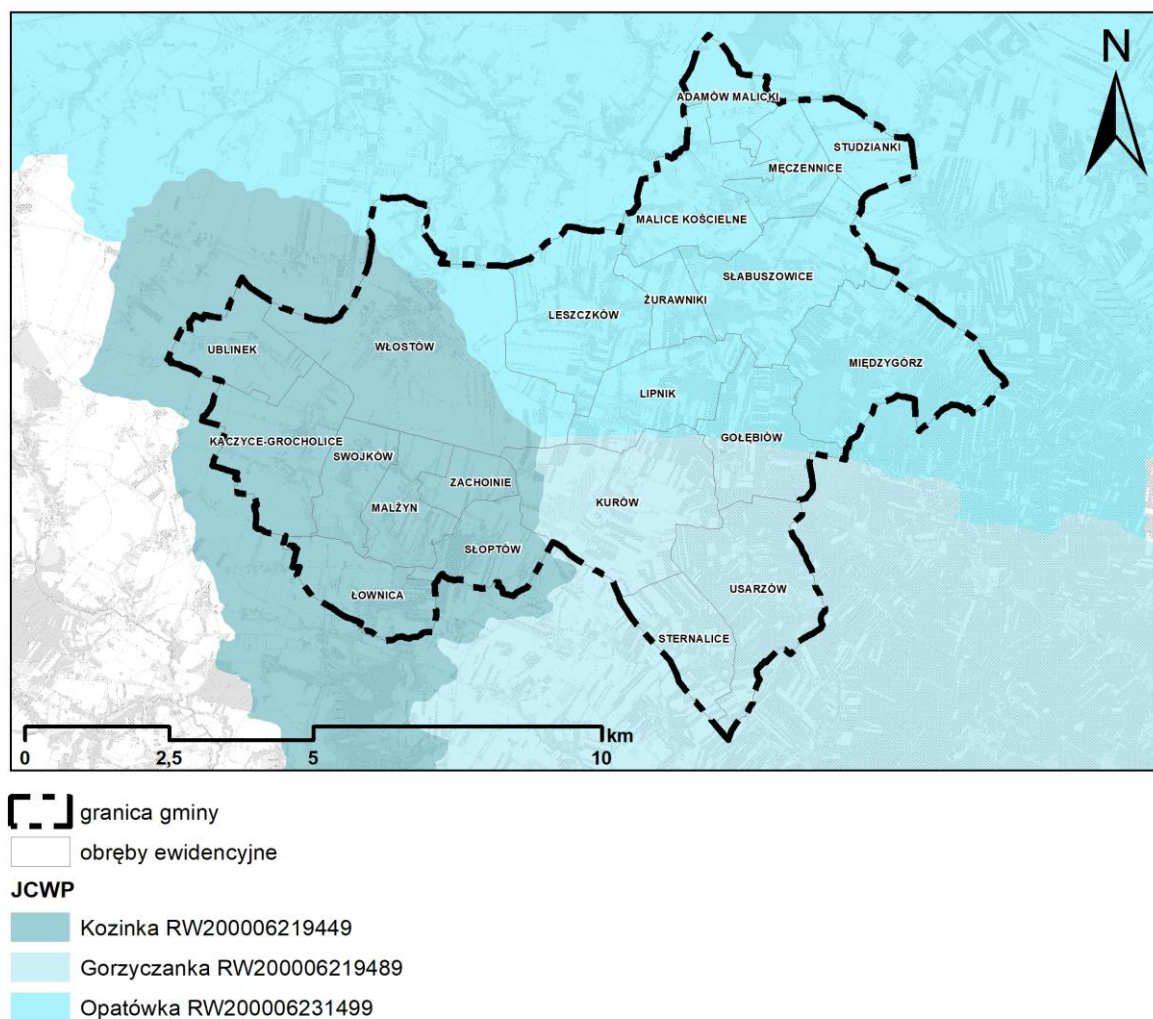
Wody powierzchniowe

Jakość wód powierzchniowych zależy jest od wielu czynników naturalnych i antropogenicznych. Chemizm wód determinują: budowa geologiczna zlewni, klimat, typ gleb występujących w sąsiedztwie cieku, a także urbanizacja, uprzemysłowienie i rolnictwo. Istotny wpływ na zanieczyszczenie wód ma ilość pobieranej wody oraz odprowadzanie ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych, a także ingerencja w budowę koryta rzeki. Celem monitoringu wód powierzchniowych, zgodnie z art. 349 ust.1. pkt 1 ustawy Prawo wodne, jest pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych.

Gmina Lipnik położona jest w zasięgu trzech jednolitych części wód powierzchniowych, tj.:

- JCWP Kozinka RW200006219449;
- JCWP Gorzyczanka RW200006219489;
- JCWP Opatówka RW200006231499.

Rysunek 12. Jednolite Części Wód Powierzchniowych (źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych IlaPGW, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie)

Monitoringiem¹¹ prowadzonym przez GIOŚ w okresie do 2021 r. objęte były wszystkie¹² ww. JCWP. Stan wód JCWP oceniony został jako zły.

¹¹ JCWP posiadające ustalony ppk w okresie 2016-2021

¹² Stan JCWP Kujawka został oceniony na podstawie oceny eksperckiej.

Tabela 10. Ocena stanu JCWP na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2022 r.)

nazwa JCWP	kod JCWP	stan / potencjał ekologiczny	wskaźniki determinujące stan ekologiczny	stan chemiczny	wskaźniki determinujące stan chemiczny	stan ogólny
Kozinka	RW200006219449	słaby stan ekologiczny	przewodność; fitobentos, makrobezkręgowce	poniżej dobrego	benzo(a)piren; nie dotyczy	zły
Gorzyczanka	RW200006219489	umiarkowany stan ekologiczny	przewodność, azot ogólny, azot azotanowy; fitobentos	brak danych	nie dotyczy	zły
Opatówka	RW200006231499	słaby stan ekologiczny	BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); fitobentos	poniżej dobrego	benzo(a)piren, fluoranten; nie dotyczy	zły

Zgodnie z *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (2022 r.)* wszystkie trzy JCWP stanowią naturalne części wód i są zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego.

Szczegółową charakterystykę JCWP przedstawia tabela 11.

Tabela 11. Charakterystyka JCWP (źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2022 r.)

kod JCWP	Kozinka RW200006219449	Gorzyczanka RW200006219489	Opatówka RW200006231499
stan JCWP	zły	zły	zły
cel środowiskowy	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [OWO, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), fluoranten(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	zagrożona	zagrożona	zagrożona
odstępstwo	Tak, zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej	Tak, zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4, ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej	Tak, zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4, ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej
Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	NIE – JCWP nieprzeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi
Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE - JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	NIE - JCWP nieprzeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	TAK - JCWP przeznaczona do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych
Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG - obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód	TAK - cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód

wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód			
Obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie	obszar Natura 2000 Ostoja Żyznów	NIE – na terenie zlewni JCWP nie występują obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie	rezerwat przyrody „Wisła pod Zawichostem”, Jeleniowski Park Krajobrazowy, Jeleniowski Obszar Chronionego Krajobrazu
Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym	nie występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym

4.2 Identyfikacja głównych zagrożeń

4.2.1 Zagrożenie osuwiskowe

Zgodnie z definicją Kleczkowskiego osuwisko jest to powtarzająca się skłonność do osuwania się wywołwana warunkami zewnętrznymi lub przyczynami wewnętrznymi. Są to procesy spływania, spełznięcia, osuwania się oraz obrywania i osuwania skał. Ruchy skał odbywają się w postaci osuwania i obrywu.

Na obszarze gminy Lipnik zgodnie z danymi Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej PIG-PIB udokumentowano 9 osuwisk, ich charakterystykę przedstawia tabela 12. Ponadto na terenie gminy występuje 5 terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, które zlokalizowane są w obrębach ewidencyjnych Męczennice, Żurawniki, Słabuszowice, Międzygórz.

Tabela 12. Udokumentowane osuwiska na terenie gminy Lipnik (źródło: opracowanie własne na podstawie danych SOPO PIG-PIB, stan na luty 2026 r.)

nr identyfikacyjny	rodzaj materiału	rodzaj ruchu	stopień aktywności	pow. (ha)	lokalizacja
149916	osuwisko gruntowe (ziemne)	zsuw	aktywne okresowo	0,09	Leszczków, działki ew. nr 668/12
149917	osuwisko gruntowe (ziemne)	zsuw	aktywne okresowo	0,16	Słabuszowice, działki ew. nr 189, 464/2, 495
149918	osuwisko gruntowe (ziemne)	zsuw	aktywne okresowo	0,09	Słabuszowice, działki ew. nr 197/1, 198/1, 199/1
149919	osuwisko gruntowe (ziemne)	zsuw	nieaktywne	0,03	Międzygórz, działki ew. nr 676, 677, 753, 754, 844
149920	osuwisko gruntowe (ziemne)	zsuw	aktywne okresowo	0,13	Międzygórz, działki ew. nr 750, 786, 672/2, 841
149921	osuwisko gruntowe (ziemne)	zsuw	aktywne okresowo	0,06	Międzygórz, działka ew. nr 503/2
149922	osuwisko gruntowe (ziemne)	zsuw	nieaktywne	0,04	Międzygórz, działka ew. nr 503/4
149924	osuwisko gruntowe (ziemne)	zsuw	aktywne okresowo	0,19	Międzygórz, działki ew. nr 673, 750, 844

149925	osuwisko gruntowe (ziemne)	zsuw	aktywne okresowo	0,16	Międzygórz, działki ew. nr 812, 813, 852
--------	-------------------------------	------	---------------------	------	--

4.2.2 Zagrożenie powodziowe

Na terenie gminy Lipnik nie wskazano¹³ obszarów szczególnego zagrożenia powodzią ani obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.).

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym

Na terenie gminy Lipnik nie zostały wskazane żadne działania opisane w obowiązującym Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. z 2022 r., poz. 2739).

4.2.3 Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałas

Klimat akustyczny w istotny sposób wpływa na warunki bytowania i zdrowie człowieka oraz warunki życia zwierząt. Hałas stanowi jedno z istotnych zanieczyszczeń środowiska, które w związku z ciągłym rozwojem komunikacji, wzrastającym uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją stale wzrasta. Dopuszczalne poziomy hałasu są regulowane rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Klimat akustyczny na terenie gminy Lipnik warunkują czynniki takie jak komunikacja drogowa. Potencjalnym źródłem hałasu na terenie gminy jest lokalna działalność produkcyjna (m.in. zakład przetwórczy Austria Juice Poland Sp. z o.o. w Gołębiowie) oraz usługowa – istniejące zakłady emitują hałas o zasięgu lokalnym, który dotyczy głównie terenów znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie.

Przez teren gminy przebiegają dwie drogi krajowe, tj. droga krajowa nr 9 relacji Radom - Ostrowiec Świętokrzyski - Rzeszów - granica polsko-słowacka i droga krajowa nr 77 relacji Lipnik - Sandomierz - Stalowa Wola - Leżajsk - Tryńcza - Jarosław - Radymno - Przemyśl. Zgodnie z Generalnym Pomiarem Ruchu przeprowadzonym przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad w 2020/2021 na drogach krajowych¹⁴ ruch samochodowy na ww. szlakach jest dość wzmożony, a ponadto poruszają się po nim także pojazdy ciężarowe, których ruch powoduje znacznie większą uciążliwość akustyczną w porównaniu do samochodów osobowych

¹³ Dane pochodzące z aktualizacji map zagrożenia powodziowego, które w dniu 7.09.2022 r. zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.) zostały podane do publicznej wiadomości.

¹⁴ Generalny Pomiar Ruchu 2020/21, GDDKiA: <https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-20202021>

Tabela 13. Średni Dobowy Ruch Roczny w GPR 2020/21 dla dróg krajowych (źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021)

numer drogi	opis odcinka		SDRR poj. silnikowe ogółem (poj./dobę)
	długość (km)	nazwa	
9	11,080	OPATÓW /UL. 1 MAJA (DK74)/ - LIPNIK /DK77/	9 986
9	9,573	LIPNIK /DK77/ - KLIMONTÓW /UL. OSSOLIŃSKA (DW758)/	6 219
77	16,273	LIPNIK /DK9/ - SANDOMIERZ /UL. OŻAROWSKA (DK79)/	6 403

W celu ochrony nowych terenów budowlanych, przed ponadnormatywnym hałasem od DK9 oraz DK77, należy maksymalnie odsunąć nowe budynki od pasa drogowego, a także lokalizować w pierwszym rzędzie zabudowy od strony drogi zabudowę usługową oraz zabudowę mieszkaniową z dopuszczeniem usług. Ograniczający wpływ na rozprzestrzenienie hałasu ma również zieleń izolacyjna w formie pasów zadrzewień i zakrzewień.

Hałas związany z terenami rolnymi ma charakter sezonowy i wynika on z prowadzenia prac polowych z użyciem ciężkiego sprzętu.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Obserwacja ta ma na celu śledzenie poziomów sztucznie wytworzonych pól elektromagnetycznych w środowisku w odniesieniu do wartości poziomów dopuszczalnych określonych dla miejsc dostępnych dla ludności.

Zgodnie z *Oceną poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2024 w województwie świętokrzyskim*, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Departament Monitoringu Środowiska (Kielce, czerwiec 2025) w roku 2024 przeprowadzono pomiary łącznie w 42 punktach w miejscach dostępnych dla ludności, w tym w 28 punktach w ramach stałej sieci monitoringu (cykl 2-letni na terenach miast) oraz w 14 punktach w ramach monitoringu badawczego (cykl 4-letni na terenach gmin wiejskich). Na terenie gminy Lipnik nie znajduje się żaden punkt pomiarowy. Zgodnie z analizą wyników pomiarów poziomów PEM dla stałej sieci monitoringu jak również dla monitoringu badawczego nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości PEM, ponieważ w żadnym punkcie pomiarowym wskaźnik WM_E^{15} nie przekroczył wartości 1. Oznacza to, że na monitorowanych obszarach województwa świętokrzyskiego poziomy PEM są bardzo niskie. Można wnioskować, że dane są reprezentatywne również dla obszaru gminy Lipnik. Średnie natężenie pola elektromagnetycznego na terenie powiatu opatowskiego w latach 2021 - 2024 wyniosło 0,35 V/m.

Przez obszar gminy przebiega linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia 400 kV na odcinku Ostrowiec-Połaniec, stanowiąca element krajowego systemu przesyłowego. Właścicielem tej infrastruktury są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (PSE S.A.), pełniące funkcję Operatora Systemu Przesyłowego. Na terenie gminy zlokalizowana jest również linia elektroenergetyczna dystrybucyjna wysokiego napięcia 110 kV. Zasilanie obszaru gminy Lipnik w energię elektryczną

¹⁵ WM_E oznacza wartość wskaźnikową poziomu emisji pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności dla składowej elektrycznej pola, która liczona jest na podstawie maksymalnej wartości chwilowej (E_{MAX}). Dopuszczalne poziomy pole elektromagnetycznych w środowisku uznaje się za dotrzymane w obszarze pomiarowym, gdy żadna z wartości WM_E nie przekracza wartości 1.

odbywa się poprzez linie średniego napięcia 15 kV wyprowadzone z dwóch głównych punktów zasilania (GPZ) położonych poza granicami gminy – GPZ Opatów oraz GPZ Klimontów.

Sposób zagospodarowania terenów pod liniami elektroenergetycznymi i w ich pobliżu musi uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych tj.:

- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r., poz. 2448);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 112).

4.2.4 Zagrożenia dla jakości powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja antropogeniczna, w szczególności emisja z sektora bytowego tzw. „niska emisja” oraz emisja komunikacyjna.

Gmina Lipnik nie posiada centralnego systemu ciepłowniczego. Brakuje dużych ciepłowni oraz sieci ciepłowniczych, a budynki zaopatrywane są w ciepło z indywidualnych źródeł, gdzie paliwem jest gaz oraz paliwa stałe: węgiel, drewno, biomasa oraz pellet. Poziom gazyfikacji gminy wynosi 39,2 % (GUS, 2024 r.).

Emisja komunikacyjna najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg, głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są: tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory, tlenki azotu, pyły zawierające metale ciężkie, pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

4.2.5 Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych

Głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych jest nieuregulowana gospodarka ściekowa. Gmina odznacza się niskim stopniem skanalizowania, zgodnie z danymi GUS z 2024 r. do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest ok. 34,3% mieszkańców. Z roku na rok liczba ta wzrasta, co świadczy o rozbudowie sieci kanalizacyjnej oraz chęci przyłączania się do niej mieszkańców. Gmina posiada jedną oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną „Lipnik” o średniodobowej przepustowości 650 m³/d.

Na terenach, gdzie budowa kanalizacji sanitarnej nie jest ekonomicznie uzasadniona mieszkańcy korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków lub zbiorników bezodpływowych. Niewłaściwe zagospodarowanie ścieków, np. w nieszczelnych szambach, stanowi znaczące zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Na terenie gminy Lipnik znajduje się 740 sztuk zbiorników bezodpływowych oraz 20 oczyszczalni przydomowych (GUS, stan na 31 XII 2024 r.).

Działalność rolnicza zagraża wodom podziemnym i powierzchniowym głównie poprzez niewłaściwe lub nadmierne stosowanie gnojowicy, nawozów organicznych, środków ochrony roślin. Zasięg zagrożenia wynikającego z działalności rolniczej ma charakter wielkopowierzchniowy i jest trudny do opanowania.

4.2.6 Zagrożenia dla jakości gleb

Do procesów niszczących glebę zalicza się głównie:

- wyczerpywanie się składników odżywczych;
- degradacja gleb – obniżenie wartości użytkowej gleb;

- denudacja – zniszczenie profilu glebowego, zmęczenie gleb;
- zanieczyszczenie chemiczne gleb;
- zbyt małe nawożenie organiczne, co prowadzi do utraty próchnicy;
- wyczerpywanie się składników odżywczych, stosowanie zbyt ciężkiego sprzętu uprawowego, co powoduje pogarszanie się struktury gleb.

4.2.7 Zakłady stwarzające ryzyko poważnych awarii

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.) poważna awaria to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem, zaś poważna awaria przemysłowa to poważna awaria w zakładzie.

Zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska¹⁶ na terenie gminy Lipnik nie występują zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii (ZDR) oraz zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

4.3 Ocena stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ich ograniczeń

Podsumowując, główne zagrożenia środowiska występujące na terenie gminy Lipnik to:

- nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa – spływ nieoczyszczonych ścieków bytowych niesie za sobą zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych, powierzchniowych oraz gleb, a tym samym siedlisk i żyjących tam gatunków zwierząt – należy konsekwentnie zwiększać powierzchnię obszarów skanalizowanych, natomiast na terenach gdzie ze względów ekonomicznych budowa kanalizacji sanitarnej jest niemożliwa odprowadzanie ścieków może odbywać się poprzez indywidualny system oczyszczania (do zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków), przy założeniu, iż spełniają one wymogi techniczne, w oparciu o przepisy odrębne.
- niska emisja – zanieczyszczenie powietrza w wyniku ogrzewania budynków – ogólnym rozwiązaniem dla ograniczenia niskiej emisji jest modernizacja indywidualnych systemów grzewczych i termomodernizacja budynków.
- hałas, którego głównym źródłem są szlaki komunikacyjne – możliwe jest ograniczenie uciążliwości akustycznych poprzez lokalizację pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg przebiegających przez tereny zabudowane, a także modernizację nawierzchni drogowych (wymiana na cichą nawierzchnię). W przypadku posadowienia nowej zabudowy należy maksymalnie odsunąć nowe budynki od pasa drogowego, wskazane jest także stosowanie elementów osłaniających i ekranujących przed hałasem, np. w postaci stolarki okiennej o podwyższonej izolacyjności akustycznej.

5 Wstępna prognoza dalszych zmian zachodzących w środowisku

Wieloletnie prace nad poprawą jakości środowiska prowadzone na terenie gminy Lipnik od lat przynoszą efekty i można spodziewać się dalszych postępów, szczególnie w zakresie:

¹⁶ <https://www.gov.pl/web/gios/di-zaklady-stwarzajace-zagrozenie-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowej>

- rozbudowy infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej;
- modernizacji instalacji grzewczych i źródeł ciepła, doboru niskoemisyjnych paliw, termomodernizacji budynków, rozpowszechniania informacji o odnawialnych źródłach energii i ich efektywnym wykorzystaniu dla potrzeb ciepłowniczych oraz budowy świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnego gospodarowania ciepłem, co ma na celu ograniczenie niskiej emisji.

Analiza polityki przestrzennej gminy Lipnik zawarta w dotychczas opracowywanych dokumentach (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lipnik przyjęte uchwałą Nr XXVIII/225/2012 Rady Gminy Lipnik z dnia 19 grudnia 2012 r.) pozwala stwierdzić, że dalszy rozwój zagospodarowania przestrzennego będzie wykazywał tendencje do utrzymania rolniczego charakteru gminy oraz uzupełniania i zagęszczania istniejącej zabudowy, z możliwością wyznaczania nowych terenów inwestycyjnych, podporządkowując się z reguły istniejącemu i projektowanemu układowi drogowemu oraz sieci infrastruktury technicznej, z jednoczesnym zachowaniem ciągłości terenów funkcjonujących przyrodniczo.

6 Ekofizjograficzne uwarunkowania dla zagospodarowania przestrzennego

6.1 Obszary pełniące funkcje przyrodnicze

Do obszarów o szczególnym znaczeniu dla prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego zalicza się:

- **doliny rzeczne** wraz z obudową biologiczną w postaci łąk i zadrzewień;
- **płaty leśne**, w tym lasy stanowiące własność Skarbu Państwa;
- **zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne** uzupełniają funkcje ochronne lasów (ochrona przed erozją, spływami wód powierzchniowych) oraz ułatwiają migrację gatunków;
- **zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe**, w tym w szczególności zbiorowiska podmokłe występujące w obniżeniach dolinnych;
- **zieleń urządzona**, w tym zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, ciągom komunikacyjnym, zieleń towarzysząca obiektom sakralnym, stanowiąca uzupełnienie gminnego systemu przyrodniczego;
- **tereny i obiekty o szczególnych walorach przyrodniczych**, które objęto ochroną na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 13):
 - dla obszaru **Natura 2000 Ostoja Żyznów PLH260036** obowiązuje zakaz podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony, w tym w szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt oraz wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, a ponadto pogorszyć integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami;
 - w stosunku do **pomników przyrody** obowiązują zakazy oraz odstępstwa zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 13).

6.2 Obszary rozwoju i ograniczeń funkcji użytkowych

Ograniczenia i wytyczne wynikające z położenia w obrębie obszarów chronionych na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Obszar Natura 2000 Ostoja Żywnów PLH260036

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 13), w odniesieniu do obszaru Natura 2000, zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000;
- pogorszyć integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Zgodnie z art. 28 i art. 29 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody dla obszarów Natura sporządza się plan zadań ochronnych lub plan ochrony.

Dla **obszaru Natura 2000 Ostoja Żywnów PLH260036** ustanowiono plan zadań ochronnych¹⁷, w którym zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony oraz określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. **Obszar gminy Lipnik nie jest objęty działaniami ochronnymi wskazanymi w planie zadań ochronnych.**

Pomniki przyrody

W stosunku do **pomników przyrody** obowiązują zakazy oraz odstępowstwa zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 13).

Ograniczenia wynikające z istniejących zagrożeń naturalnych

Na terenie gminy Lipnik **nie wskazano**¹⁸ **obszarów szczególnego zagrożenia powodzią ani obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi** w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.).

Na obszarze gminy Lipnik zgodnie z danymi Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej PIG-PIB **udokumentowano 9 osuwisk**, ponadto na terenie gminy **występuje 5 terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi**.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.) konieczność zapobiegania masowym ruchom ziemi uwzględniana jest już na etapie planowania przestrzennego – przepisy nakładają obowiązek uwzględnienia potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom określając ustalenia planu ogólnego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.) ustalenia planu ogólnego określa się, uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego

¹⁷ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 31 grudnia 2024 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Żywnów PLH260036 (Dziennik Urzędowy Województwa Świętokrzyskiego z 2025 r., poz. 14)

¹⁸ Dane pochodzące z aktualizacji map zagrożenia powodziowego, które w dniu 7.09.2022 r. zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.) zostały podane do publicznej wiadomości.

gminy, w tym m.in. znajdujące się na obszarze gminy tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy (art. 13b pkt 3 lit. d). Osuwiska stanowią istotne niebezpieczeństwo i ograniczenie dla zabudowy. Osuwiska aktywne okresowo powinny zostać wyłączone spod zabudowy, natomiast osuwiska nieaktywne oraz tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi – dopuszczone do zabudowy po przeprowadzeniu odpowiednich badań geotechnicznych.

Ograniczenia wynikające z położenia w obrębie GZWP nr 421 – Zbiornik Włostów

Obecnie brak. Do czasu udokumentowania oraz ustanowienia obszarów ochronnych wody GZWP nr 421 – Zbiornik Włostów podlegają ochronie prawnej na tych samych zasadach, co wszystkie wody podziemne.

Ograniczenia wynikające z występowania stref ochronnych ujęć wód

Brak. Zgodnie z informacją PGW WP – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie przekazaną w piśmie z dnia 27 czerwca 2025 r. (znak pisma: K.RZI.0144.46.2025.DŁ) **na terenie gminy Lipnik nie występują strefy ochronne ujęć wód obejmujące tereny ochrony bezpośredniej lub pośredniej.**

Ograniczenia wynikające z występowania złóż kopalin

Zgodnie z art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.) w planie ogólnym gminy wymagane jest uwzględnienie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb ich eksploatacji. Zgodnie z przepisami prawa złoża kopalin podlegają ochronie, a eksploatację złóż prowadzi się w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Na terenie gminy Lipnik **udokumentowano 5 złóż kopalin.**

Ograniczenia wynikające z występowania gleb chronionych

Na terenie gminy występują **użytki rolne klas I – III**, które są chronione na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82) i w przypadku lokalizacji inwestycji na tych terenach (na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) należy uzyskać od odpowiedniego organu zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze.

Ograniczenia wynikające z występowania gruntów leśnych

Grunty leśne podlegają ochronie na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82) i w przypadku lokalizacji inwestycji na tych terenach (na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) należy uzyskać od odpowiedniego organu zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

Podsumowanie

zakaz zabudowy lub zabudowa po uzyskaniu pozwolenia	ograniczenie zabudowy
pomniki przyrody	obszar Natura 2000 – obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (tzw. ocena habitatowa)

udokumentowane złoża kopalin	osuwiska nieaktywne oraz tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi
użytki rolne klas I – III chronione na mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych	
tereny leśne – chronione na mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych	
osuwiska aktywne okresowo	

6.3 Strefy planistyczne – ocena przydatności terenów dla rozwoju funkcji użytkowych

Zgodnie z art. 13c ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.) obszar objęty planem ogólnym dzieli się w sposób rozłączny na strefy planistyczne. Charakterystykę stref planistycznych, w tym ich profil funkcjonalny oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, określa rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758 ze zm.). Poniżej, w tabeli 14, oceniono mocne strony oraz istniejące ograniczenia środowiskowe dla wyznaczenia poszczególnych stref planistycznych na terenie gminy wiejskiej Lipnik oraz określono przydatność terenów gminy do objęcia daną strefą planistyczną.

Tabela 14. Strefy planistyczne – ocena możliwości wyznaczenia stref na terenie gminy wiejskiej Lipnik

symbol literowy ¹⁹	nazwa strefy planistycznej ¹⁹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹⁹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹⁹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakość powietrza, klimat akustyczny; walory krajobrazowe i przyrodnicze (las, dolina rzeki Opatówki, w bezpośrednim sąsiedztwie obszar Natura 2000 Ostoja Żyznów PLH260036); potencjalne miejsca zatrudnienia: - sektor rolniczy, - sektor publiczny, - prywatne podmioty gospodarcze; dostęp do usług handlowych, oświaty, ochrony zdrowia, usług kultury, sportu i rekreacji (miejscowość Lipnik, miejscowość Włostów, Miasto Iwaniska, Miasto Opatów, Miasto Sandomierz);	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; tereny i obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; użytki rolne klas I – III; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	istniejące tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z zabudową usługową oraz towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów (Dz.U. z 2023 r., poz. 2758 ze zm.).

symbol literowy ¹⁹	nazwa strefy planistycznej ¹⁹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹⁹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹⁹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakość powietrza, klimat akustyczny; walory krajobrazowe i przyrodnicze (las, dolina rzeki Opatówki, w bezpośrednim sąsiedztwie obszar Natura 2000 Ostoja Żyznów PLH260036); potencjalne miejsca zatrudnienia: - o sektor rolniczy, - o sektor publiczny, - o prywatne podmioty gospodarcze; dostęp do usług handlowych, oświaty, ochrony zdrowia, usług kultury, sportu i rekreacji (miejscowość Lipnik, miejscowość Włostów, Miasto Iwaniska, Miasto Opatów, Miasto Sandomierz);	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; tereny i obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; użytki rolne klas I – III; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	istniejące tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z zabudową usługową oraz towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren	30	stosunkowo dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym jakość powietrza, klimat	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich;	istniejące tereny zabudowy zagrodowej oraz tereny produkcji w gospodarstwach rolnych

symbol literowy ¹⁹	nazwa strefy planistycznej ¹⁹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹⁹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹⁹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
		rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód		akustyczny; walory krajobrazowe i przyrodnicze (lasy, dolina rzeki Opatówki, w bezpośrednim sąsiedztwie obszar Natura 2000 Ostoja Żyżnów PLH260036); potencjalne miejsca zatrudnienia: - sektor rolniczy, - sektor publiczny, - prywatne podmioty gospodarcze; dostęp do usług handlowych, oświaty, ochrony zdrowia, usług kultury, sportu i rekreacji (miejscowość Lipnik, miejscowość Włostów, Miasto Iwaniska, Miasto Opatów, Miasto Sandomierz); dominujące rolnicze wykorzystanie terenu;	tereny i obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; użytki rolne klas I – III; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowo-usługowej ze względu na możliwą uciążliwość zapachową (odory)
SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	potrzeba rozwoju/uzupełnienia oferty sektora usługowego; wolne tereny inwestycyjne;	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; tereny i obiekty chronione na mocy ustawy z dnia	istniejące tereny zabudowy usługowej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej

symbol literowy ¹⁹	nazwa strefy planistycznej ¹⁹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹⁹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹⁹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
		technicznej				16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; użytki rolne klas I – III; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SH	strefa handlu wielkopowierzchniowego	teren handlu wielkopowierzchniowego, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	wolne tereny inwestycyjne; dostęp do dróg krajowych;	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; tereny i obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; użytki rolne klas I – III; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub	ze względu na wolne tereny inwestycyjne, brak jest przeciwwskazań dla wyznaczenia tej strefy - lokalizacja nowej zabudowy jest zależna od ograniczeń środowiskowych, lokalizacja obiektu handlu wielkopowierzchniowego może nastąpić wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

symbol literowy ¹⁹	nazwa strefy planistycznej ¹⁹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹⁹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹⁹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
						wykorzystania; udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	
SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	20	wolne tereny inwestycyjne; dostęp do dróg krajowych;	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; tereny i obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; użytki rolne klas I – III; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	istniejące tereny zabudowy produkcyjnej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowej
SR	strefa produkcji rolniczej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni	30	korzystne ukształtowanie terenu oraz warunki topoklimatyczne; popyt na zdrową żywność;	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; tereny i obiekty chronione	istniejące tereny produkcji w gospodarstwach rolnych wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz

symbol literowy ¹⁹	nazwa strefy planistycznej ¹⁹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹⁹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹⁹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
		akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	wiatrowej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód		dominujące rolnicze wykorzystanie terenu; użytki rolne klas I – III;	na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz usytuowania względem zabudowy mieszkaniowej ze względu na możliwą uciążliwość zapachową (odory)
SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	20	potrzeba rozwoju infrastruktury technicznej, tj. obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej związane z elektroenergetyką, gazownictwem, gospodarką odpadami, gospodarką wodno-kanalizacyjną oraz urządzenia wodne; potrzeba zapewnienia obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych;	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; tereny i obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; użytki rolne klas I – III; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	istniejące tereny infrastruktury technicznej wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi tereny wolne od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

symbol literowy ¹⁹	nazwa strefy planistycznej ¹⁹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹⁹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹⁹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
						udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	
SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu	50	walory krajobrazowe i przyrodnicze (lasy, dolina rzeki Opatówki, w bezpośrednim sąsiedztwie obszar Natura 2000 Ostoja Żyznów PLH260036); liczne obiekty zabytkowe; potrzeba wykorzystania potencjału turystycznego i walorów przyrodniczych gminy i jej najbliższej okolicy, rozwoju infrastruktury turystycznej, stworzenia nowych przestrzeni do wypoczynku;	konieczność koncentracji zabudowy – z uwagi na potrzebę kanalizacji terenów wiejskich; tereny i obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; użytki rolne klas I – III; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	istniejące tereny zieleni urządzonej wraz z towarzyszącymi terenami komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej tereny wolne od zabudowy, przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SC	strefa cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30	-	wymagania dotyczące realizacji terenów cmentarnych określają: o ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach	istniejące tereny cmentarne wraz z towarzyszącymi terenami aktywnymi przyrodniczo, komunikacyjnymi oraz infrastruktury technicznej

symbol literowy ¹⁹	nazwa strefy planistycznej ¹⁹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹⁹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹⁹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
						i chowaniu zmarłych (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 1590); - rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie pod cmentarze (Dz.U. z 1959 r. Nr 52, poz. 315); - rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków (Dz.U. z 2008 r. Nr 48, poz. 284); - rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie sposobu przechowywania zwłok i szczątków (Dz.U.	tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest poszerzenie istniejących cmentarzy bądź realizacja nowych, przy uwzględnieniu wymagań dotyczących realizacji terenów cmentarnych i ograniczeń środowiskowych

symbol literowy ¹⁹	nazwa strefy planistycznej ¹⁹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹⁹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹⁹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
						z 2011 r. Nr 75, poz. 405); tereny i obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; ujęcia wód podziemnych; użytki rolne klas I – III; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	
SG	strefa górnictwa	teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	tereny i obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; użytki rolne klas I – III; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	tereny, na których udokumentowano złoża kopalin wraz z terenami towarzyszącymi eksploatacji tereny, na których planuje się wydobywanie, co umożliwi uzyskanie, po udokumentowaniu złoża, pozwolenia na wydobywanie (koncesji)

symbol literowy ¹⁹	nazwa strefy planistycznej ¹⁹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹⁹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹⁹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej	-	walory krajobrazowe i przyrodnicze (lasy, dolina rzeki Opatówki, w bezpośrednim sąsiedztwie obszar Natura 2000 Ostoja Żywnów PLH260036); kompleksy leśne, w tym lasy własności Skarbu Państwa; doliny rzeczne wraz z obudową biologiczną w postaci łąk i zadrzewień; dominujące rolnicze wykorzystanie terenu;	tereny i obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; użytki rolne klas I – III; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania; udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	tereny aktywne przyrodniczo wraz z towarzyszącymi terenami komunikacji i infrastruktury technicznej realizacja OZE przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych
SK	strefa komunikacyjna	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych,	teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód	-	potrzeba zapewnienia obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych;	tereny i obiekty chronione na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; użytki rolne klas I – III; kompleksy leśne, w tym lasy Skarbu Państwa; udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania;	istniejące tereny komunikacyjne wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi, infrastruktury technicznej oraz tereny aktywne przyrodniczo, na których planuje się poszerzenie istniejących bądź realizację nowych ciągów komunikacyjnych, przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych

symbol literowy ¹⁹	nazwa strefy planistycznej ¹⁹	profil funkcjonalny strefy planistycznej ¹⁹		minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%] ¹⁹	mocne strony	ograniczenia środowiskowe	przydatność terenów do objęcia strefą planistyczną
		podstawowy	dodatkowy				
		teren infrastruktury technicznej				udokumentowane osuwiska; tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi;	

7 Wnioski i wytyczne do planu ogólnego

I. WSKAZANIA W ZAKRESIE OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uznaje naczelną zasadę, że podstawą działań w zakresie przeznaczenia terenów na określone cele i ustalania zasad ich zagospodarowania jest ład przestrzenny oraz zrównoważony rozwój, czyli gospodarowanie w harmonii z przyrodą, tj. z zachowaniem zasad i wymogów ochrony środowiska przyrodniczego.

Aby osiągnąć postawiony cel nadrzędny należy dążyć do poprawy jakości środowiska przyrodniczego na terenach zurbanizowanych, natomiast na terenach, gdzie wysokie walory środowiska zostały zachowane należy maksymalnie ograniczyć wszelkie zagrożenia oraz zapewnić ochronę wszystkich cennych obiektów i struktur przyrodniczych.

II. WSKAZANIA W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU

W granicach administracyjnych gminy występują tereny i obiekty przyrodnicze prawnie chronione, dla których ustala się uwzględnienie obowiązujących zakazów określonych w przepisach odrębnych:

- dla obszaru Natura 2000 Ostoja Żywnów PLH260036 obowiązuje zakaz podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony, w tym w szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt oraz wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, a ponadto pogorszyć integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami;
- w stosunku do pomników przyrody obowiązują zakazy oraz odstępstwa zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 13).

Ponadto przyjmuje się główne kierunki ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu na terenie gminy, mające na celu utrzymanie różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazowym, siedliskowym i gatunkowym:

- zachowanie drożności powiązań ekologicznych:
 - racjonalna lokalizacja zabudowy – należy koncentrować zabudowę (nie rozpraszać), jednocześnie zachowując luki w zabudowie – szkodliwe jest tworzenie długich pasów nieprzerwanej zabudowy wzdłuż dróg;
 - zachowanie wszelkich płatów leśnych, które dla przemieszczających się zwierząt zapewniają osłonę i ochronę termiczną;
 - kształtowanie i ochrona mozaiki siedliskowej – z większą różnorodnością siedliskową wiąże się możliwość dyspersji większej liczby różnych gatunków;
 - ochrona dolin rzecznych wraz z otuliną biologiczną w postaci łąk oraz zadrzewień;
- ochrona ekosystemów leśnych poprzez:
 - ochrona lasów, a szczególnie lasów ochronnych – zagospodarowanie, użytkowanie i ochrona lasów stosownie do uznanych kategorii ochronności zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz planem urządzania lasu;
 - ograniczenie do minimum przeznaczania terenów Lasów Państwowych, w tym lasów ochronnych, na inne cele;

- stosowanie gatunków zgodnych z warunkami siedliskowymi, wykluczenie gatunków obcego pochodzenia, w szczególności gatunków inwazyjnych;
- przeciwdziałanie fragmentacji i rozdrobnieniu kompleksów leśnych oraz utrzymanie i odtwarzanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych, sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych, wzmacnianie ich ciągłości w ramach systemów ekologicznych;
- ograniczenie przeznaczania działek leśnych pod zabudowę, w przypadku zabudowy – dążenie do ograniczania wycinki drzewostanu, wydzielania dużych działek, określenia wysokiego współczynnika powierzchni biologicznie czynnej, budowę ogrodzeń ażurowych, bez podmurówki;
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:
 - wskazane jest zapobieganie na terenach rolniczych postępowaniu niekontrolowanej sukcesji wtórnej i ochrona zbiorowisk łąkowych;
 - na zagospodarowanych rolniczo terenach wskazuje się na konieczność ochrony zadrzewień śródpolnych, które przede wszystkim służą zapobieganiu spływowi powierzchniowemu i erozji wodnej gleb i ograniczaniu erozji wietrznej;
 - ochrona przed zabudową terenów rolniczych, otwartych, mających istotne znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe w systemie przyrodniczym gminy, poprzez niedopuszczenie do rozpraszania zabudowy;
- wsparcie rozwoju i promocja zrównoważonej turystyki, jako formy umiarkowanego użytkowania obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- dążenie do racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

III. WSKAZANIA W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Wskazuje się następujące zasady polityki przestrzennej w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego:

- modernizacja systemów grzewczych i docieplenie budynków, w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię ciepłą;
- popularyzacja energii ze źródeł odnawialnych;
- utrzymanie luk w zabudowie umożliwiających ruchy mas powietrza, ograniczanie zabudowy dolin i innych obniżen terenu;
- utrzymanie istniejących i tworzenie nowych pasów zieleni izolacyjnej w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych.

IV. WSKAZANIA W ZAKRESIE OCHRONY KLIMATU AKUSTYCZNEGO

- modernizacja dróg publicznych, poprawa stanu nawierzchni;
- utrzymanie istniejących i tworzenie nowych pasów zieleni izolacyjnej w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych;
- nielokalizowanie przedsięwzięć uciążliwych w zakresie emisji hałasu:
 - w terenach zwartej zabudowy;
 - w dolinach rzecznych, w enklawach leśnych.

V. WSKAZANIA W ZAKRESIE OCHRONY WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH

- uregulowanie gospodarki ściekowej poprzez rozwój systemów kanalizacji sanitarnej, natomiast na terenach, gdzie ze względów ekonomicznych, budowa kanalizacji sanitarnej jest niemożliwa odprowadzanie ścieków może odbywać się poprzez indywidualny system oczyszczania (do zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków), przy założeniu, iż spełniają one wymogi techniczne, w oparciu o przepisy odrębne;
- zapewnienie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej umożliwiającej infiltrację wód opadowych do gruntu.

VI. WSKAZANIA W ZAKRESIE OCHRONY GLEB

- ochrona zwartych kompleksów terenów rolnych o wyższych klasach bonitacyjnych przeznaczonych do produkcji rolnej – użytki rolne klas I – III są chronione na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 82).

VII. WSKAZANIA W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWOSUWISKOWEJ

Osuwiska okresowo aktywne powinny zostać wyłączone spod zabudowy, natomiast osuwiska nieaktywne oraz tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi – dopuszczone do zabudowy po przeprowadzeniu odpowiednich badań geotechnicznych.

8 Załączniki

Załącznik 1. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe na potrzeby planu ogólnego gminy Lipnik – rysunek. Skala 1 : 10 000.